

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI 65-6 TEMMUZ 1976

5 TL.

KAN BURSA'YA SIÇRATILDI

BABIALI'DE TIKANIKLIK

AL BİRİNİ !..

Bu anlatılanlar, fantezi ve müferit olaylar değildir. Basın sanayiinin iri kıymı ile küçük kıymından seçilen ve "Hür Teşebbüs" başını temsil eden sergilenen iki örnektir.

Başında hızlı bir tekelleşme sürecinin yaşandığı Türkiye'de, basın sanayiinde çalışan emekçiler üzerindeki baskı ve sömürüyü sadece iki örnekle anlatmak mümkün değil elbette. Ancak somut olay, bu anlatılardan bir adım öte temiz değil. Bu konuda söylenebilecek olan; "al birini vur öbürüne!"

İşbirliği, geri, çarpık Türkiye kapitalizmi basın dalında aynaya böyle yansıyor.

DIKINE VE BAŞAŞAĞI ...

Son dönemde, burjuva basınında bir kriz gözleniyor. Sancı bu kez salt "yaz sıcakları" ile anlatılabilecek gibi değil. Okuyucu kaybediyorlar. Tercümanı'nın başaşağı gidışı durdurulmuyor. İki yüz bine yakın okuyucu tarafından ayakbağı darbesine uğratılan gazeteyi ne sayfa sayısı ne de iğreti Ecevit haberleri kurtaramıyor...

Piyangoculuk ve emlacılık sayesinde tiraj varlıklarını koruyabilenlerin hemen bunun yanıbaşında Ecevit'in deyimiyile "sol görünümü" tessümlenemeye okuyucuya yansımaları ilginç.

Uluslararası sermayenin CHP'ye ilişkin "tereddüt"lerini izale etmekle yükümlü olan bir başkası ise AP'yi biraz "sol" a, CHP'yi de biraz daha sağa çekme çabalarını sürdürüyor. MHP'ye kapıların mutfağın temizliği ise şimdilik sorun değil; üstelik yarar da umuluyor.

İPOTEK - İLERİCİLİK VE ÖTESİ

Basının "ilerici" olarak tanınanları ve neredeyse bu ilericiliği, okuyucudan ipotek karşılığı sürdürmeye yatkın görünüyorlar. Bu gazetelerin, işçi sınıfı haberleri karşısındaki isteksizlikleri artık fazlasıyla göze batıyor. İsteksizliğin bir ölçüden sonra kasıtlı bir duvar görünümü alması ise günden güne yakınmaları yoğunlaştırıyor.

Sosyalistlerin kamuoyuna herhangi bir konuda yaptıkları açıklamaları, hem de içinde önemli haber değeri olacak unsurlara rağmen yayınlamamak, argo deyimle "kavırmak", toplumsal bilinçlenme ile nitel ve nicel yapısı değişen okuyucu kitlenin tepkisini doğuruyor.

Sağın çapaçuk küçük tirajlı gazeteleri bir yana bırakılacak olursa, gazetelerin tiraj sorunları "sol" habercilikle mukayyet. Hepsinin farkında. Bu ise yanıbaşında türlü-çeşit cambazlıklar taşyan bir uğraş. Babialı'nın irileri bu sahneyi renklendiriyorlar.

Ya "ilerici"leri ?

İzmir'de faşistler bir kere daha ders aldı

İzmir faşistlerin oldum olası dikiş tutturamadıkları bir yer. Faşistlerin şimdiki kadar girişlikleri saldırılar ve taban edinme çabaları derinini güçler tarafından hosa çıkarıldı. Tariş örneği bu gerçeği değiştiriyor. T dikiş tutturatılmeleri Türkiye'nin her yanından devşirilen komandoların ve güvencik kuvvetlerinin desteğinde oldu.

Faşizm yeni bir strateji uygulamaya çalışıyor İzmir'de: Ülkü Ocakları, Ülkücü İşçiler Dernekleri aracılığıyla, emekçilerin yoğun olarak buldukları semtlerle örgütlenmek. Ne ki bu hesapların hiçbirini tutmadı. Naldöken'de dernek binasını açtılar ama bu çok sayıda toplum polisinin bir çatışmayı göze alabilmelerini gerektirdi.

Faşistler son denemelerini Gültape'de yaptılar. Ancak kendisi hesaplarına talihliş bir deneme oldu bu. Olayın gelişimi kısaca şöyle:

20 Haziran Pazar günü on kadar komando Büyük Ülkü Derneği için kiralanın binayı açmak için Gültape To-

ros mahallesine geldiler. Tavela asmaya çalışan komandolar etrafı bulunan halkın tepkisi ile karşılaşp yuhalandılar. Tutulan bina ruhsatsız olduğu için hem Gültape Belediyesi hem de jandarma tarafından mühürlenmişti. Gerek bu durum ve gerekse halkın artan tepkisi karşısında Gültape Belediye Başkanı Toplum polisi çağırır. O sırada 10 minibüs dolusu komando takviye olarak olay yerine gelir. Çok geçmeden bütün Gültape halkı olaydan haberdar olur. Taş kapar, sopayı eline alan faşistlerin bulunduğu yere koşar. Çok sayıda işçi kazma ve küreklerle dernek binasının bulunduğu yere gelir. Araya giren toplum polisi rağmen halk bir yandan faşistleri yuhatarken bir yandan da taş tatar. Faşistler selameti polis nezaretinde minibüslere binip kaçmakta bulurlar.

Faşistlerin kaçmasından sonra Gültape emekçiler "Kohrulsun Faşizm" "İhtikümet İstifa!" gibi sloganlarla bir yürüyüş yaptılar ve dağıldılar.

Önceki haftanın son günü yapılan Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) Ankara Şubesi'nin genel kurul toplantısında kürsüdeki konuşmacı, basın sanayiinde, işçi - işveren ilişkilerine ilişkin ilginç bir örnek anlatıyordu:

Bir gazeteci, gazeteye başvurmuş ve çalışmak istediğini bildirmişti. Gazete, isteği incelemiş ve bir koşulla kendisinin kadroya alınabileceğini belirtmişti: Sendikadan istifa kaydıyla...

Yani TGS'den istifa etmesi isteniyordu. Gazeteci bunun kendisi için bir pürüz teşkil etmediğini, zira kendisinin TGS'ye, ya da basın kolunda herhangi bir sendikaya kayıtlı bulunmadığını söylemişti.

Aldığı cevap şu olmuştu: "Hayır, sendikadan istifa edeceksin ve istifa ettiğine dair noter belgesi getireceksin!..."

Söz konusu gazeteci bütün ısrarlarına rağmen, sendikaya kayıtlı olmadığını ilgililere anlatamamış ve daha sonra notere giderek, istenen belgeyi getirmek zorunda kalmıştı.

Noterlikçe tescil edilen belgede ilgili kişinin "TGS'den istifa ettiği" bildiriliyordu.

Gazeteci, kayıtlı bulunmadığı TGS'den istifa etmişti!.. Sonra da işbaşı yapıp...

Olay Günaydın Gazetesi'nde geçmişti...

BATILI BİR PATRON !

Babialı duvarları içinde "Amca" lakabıyla işgören patronun sendikaya tahammülü yoktu...

"Amca" yılın büyük bir dilimini İngiltere'de geçiriyor, ara sıra da Türkiye'ye geliyor. Türkiye'nin doğusuna ilişkin bilgilerinin Marmara'ya açılan yatıyla İzmir körfezinde gidebildiği en uç sular olduğu söyleniyordu.

"Amca" tam bir batılıdı!..

İngiltere'ye de keyfi için gimsiyordu. Ala yadigarı "Tarkan"ı İngilizlere kabul ettirmişti. İresimli Tarkan, maceralarını İngilizce 300 bine yakın okuyucusu vardı.

İRİSİNDEN UFACINA...

Batılı patronun maceraları bir yana İstanbul'da Babialı, başkentte İltizgârlı Sokak'ta basın işçilerine uygulanan yasa ve insanlık dışı sınırlı ve baskılar, tüm basında işçi-işveren ilişkilerine eymen. Elmanın yarısını işportaya sunan kumazlığın gerisinde armudun en iyisine ilişkin iltişat yatıyor.

"Demokratik sol" satan ve öteden beri CHP'den bir kontenjan kolaylığı bekleyen bir başkent ceridesinin neminde görevine son verilen genç bir Çalışma Bakanlığı müfettişine işbaşı yaptırırken şunları söylemişti:

"... Sana net 900 (dokuzyüz) lira vereceğim. Ancak kafana, sömürdüğüüne ilişkin bir düşünce takılırsa derhal bana haber ver. Zira böyle şeyleri hiç sevmem!..."

Gazetesinin adı gibi çalışna hayatında da "barış" yanlısı olduğu belli olan patronun bundan öte bir ufacık koşulu daha olmuştu: Boş bir kağıda ad-soyad ve altına imza...

Gerekirse üstünü kendisi dolduracak, tarihini de kendisi atacaktır!..

Siz konusu genç, düşünmüş, taşınmış ve şartları kabul etmek zorunda kalmıştı. Her ne kadar zaman zaman döktüğü emeğe karşılık kafasına "sömürüldüğüüne ilişkin düşünceler" takıldıkça da, patronun "böyle şeyleri sevmediğini" bildiği için üstelemeli!..

YURUYUŞ

HAFTALIK, SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:

Nihat SARGIN

Genel Yayın Yönetmeni:

Osman SAKALISIZ

Yazı İşleri Müdürü:

Metin

Teknik Sekreter:

Bülent ARTANLI

Yazı Kurulu:

Umur COŞKUN

Metin

Mehmet

Varlık

YÖNETİM:

Konur

Ankar

İSTAN

Piy

İstanbul

Tel:

İzmit

İstanbul

İzmir

Eskişehir

Bursa

Adana

Diyarbakır

Yusuf ALTINTAŞ

Hacı KANTARCI

Vedat

Vedat

Cengiz

Ceyhan

Nurettin,ÜZV

ÇULHAOĞLU

ABONE KOŞULLARI

Yıllık : 200 TL 6 Aylık:

Arka

Arka

İç

Yayın

ÇULHAOĞLU

AKÖZER

Ege Dağıtım: ÖZMENEK

Baskı:

Sokak

17 43

BUL.

er

Tel:

KANLI ÜÇGEN: CEPHE

Çekirge Seydişehir'de bir sıçradı, Tarih'te iki sıçradı... Üçüncü sıçrayış için seçtiği yer Bursa'ydı. Ve önceki hafta ilan da edilmişti:

"- Sıra Bursa'da" diye...

Bu kez çekirge başaşağı düştü ve sırtüstü yakayı ele verdi...

Sendikacı postundaki bir avuç eşkiyanın Bursa'da TOFAŞ fabrikasında geçtiğimiz haftanın Çarşamba günü giriştiği ince cinayet planı bütün ayrıntılarıyla açığa çıktı.

Senaryo daha önce Seydişehir'de uygulanmış ve geçici olarak başarıya ulaşmıştı.

Seydişehir'de, saldırıya uğrayan devrimci işçilerin yanında bir de komando bozuntusu, çetenin diğer elemanları tarafından öldürülmüş ve hemen akabinde üstüne şehit hürkasi giydirilmiş, cenaze si katilleri tarafından kaldırılmıştı.

Bundan sonrası polise aitti. Polis, kimileri tutuklayacağını biliyordu. Katiller, ellerini kollarını sallayarak dolayışken, karakollarda suçsuz insanlar ifade veriyorlardı...

Gerçi Bursa ile Seydişehir arasında bir hayli fark vardı ama "Bursa"nın da düşürülmesi gerektiği emri gelmişti.

TETİK HATASI...

Geride bıraktığımız haftanın Çarşamba günü Bursa'da, saat 16 sularında TOFAŞ fabrikası önüne yanan 06-NC-817 plakalı gri renkli Land Rover marka jeep, işte bu senaryoyu uygulamak için görevlendirilmişti.

Aynıntısı daha ilkerki sayfalarımızda bulacağınız olaydan hemen sonra 06-NC-817 numaralı plaka, Ankara'da trafik kayıtlarından soruşturulacak ve adı geçen jeepin "Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 40/8'de mukim Türk Metal Sendikasına ait bir araç olduğu tesbit edilecekti.

Jeepteki Türk Metal Sendikası komandoları, kalabalık içinde Türk Metal sendikasının eski şube başkanı Bilge İleri'nin hemen yanındaki DISK'e bağlı Maden-İş üyesi Muammer Çetinbaş adındaki işçiyi vurarak öldürmüşler, diğer yanındaki işçiyi de yaralamışlardı. Herhalde işçilerden bir-ikisinin canına kıyarak diğerlerine gözdağı vermek düşünülmüştü ama Bilge İleri'nin öldürülme-yişi Türk Metal'li katiller hesabına bir "tetik hatası" idi.

Her şey açıkta ve gözler önünde cereyan etmişti.

Muammer Çetinbaş'ın cenazesi daha sonra polis tarafından alelacele kaldırılmış ve Karamürsel'de defnedilmişti.

CINAYETİN MERKEZİ

Olay üzerine görüşlerine başvurulun Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu gayet soğukkanlı olarak "Sendikalar arası rekabet işçi arasında çatışmalara yol açmağa başladı" dedi.

Cephe'nin çalışma bakanı için Bursa olayı fazlasıyla şaşırıcı değildi. Hatta bir oranda beklenen bir olaydı. Bir yıla yakın zamandır, Bakanlık - Türk-İş-İşveren Sendikaları Konfederasyonu arasında mekik dokuyarak olgunlaşan, Sendikalar Yasasında değişiklikleri öngören tasarıyı, TBMM'ye fıskırtacak önemli bir neden zühur etmeliydi...

Aynı sabırsızlık, CIA ile ilişkileri, güden güne etrafı kesif bir leş kokusuna boğan Türk-İş için de varittti...

Nitekim, TOFAŞ önünde patlatılan silahın tetiğini çeken el ve jeep'in gaz pedalına basan ayak, Türk-İş'e bağlı Türk Metal sendikasına aitti...

Olayın ilk iki günlük sersemliği geçince Türk-İş İcra Kurulu toplandı ve baştan aşağıyalını belgeleyen bir bildiri kaleme aldı. Ama neme lâzım, bu gibi konularda çeyrek yüzüyle yalın deney ve pratik sahibi Türk-İş yönetimi bu bildiriye açıkça sırtüstü yere düştü ve kırkpınar deyimliye göbeği bir hayli güneş gördü...

AYAKLAR DOLAŞINCA...

Bildiriye göre, "Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı kuruluşların bugüne kadar yasadışı eylemlere başvurdukları görülmüş ya da tesbit edilmiş değildir..."

Suçluluk kompleksinin morartılma-nyla, bu gibi ifadelerle uzayıp giden bildirinin bir yerinde de "güvenlik görevlilerinin yeteri kadar görevlerini yapmadıkları"na da işaret edildi...

Bildirinin sonunda ise artık şaşkınlık eseri başı kuma gömmek kurmazlığı bile unutuluyor ve daha da batağa batılıyordu...

İfade aynen şuydu:

"... Türk-İş ve Türk-İş'e bağlı kuruluşlar, işçiler arasında meydana gelen kavgaları ve işçilerin birbirlerine karşı hasmane tutum ve davranışlarını uygun mülâhale etmemektedir..."

Bu son kısım esas bildiriye sonradan eklenmişti.

Eh bu kadar şaşkınlığa hak vermek gerekecektir. İnceden inceye planlanmış bir senaryo elde patlamış ve Bursa "düşecek" yerde, satılmışlığa, hainliğe karşı şaha kalkmıştı...

Bu şaşkınlık içerisinde, büyük sermayenin istediği gerekçeler hem de

onların ifadelerinin aynıyla ağızdan kaçırılmıştı...

Oysa "işçiler arasında meydana gelen kavgaya" yoktu... İşçiler, bir kısım satılık eşkiya takımının saldırısına uğramıştı...

Ama, Türk-İş İcra Kurulu akılı sıra tereyağdan çekilen kıl örneği için sınırlanmıştı... Ancak Türk-İş içinde bazı sendika yöneticileri aynı kanıda değillerdi...

NE ATILIR, NE SATILIR

Türk-İş yönetimine temelde itirazlanılmayan Harb-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan Durukan bile saldırı olayının Türk Metal Sendikası üyesi MHP'li komandolar tarafından meydana getirildiğini itiraf zorunluluğunu duyuyordu...

Aynı zamanda CHP Sakarya Milletvekili olan Durukan'ın bu konudaki sözleri şöyleydi:

"... Türk-İş'e bağlı Türk Metal Sendikası doğrudan doğruya MHP'nin vurucu gücü olarak Seydişehir'deki benzer olayı Bursa'da sahneye koyuyor. Bunlar, bütün demokrasi dışı, kaba kuvvete dayanan eylemleri de MHP'nin komando teşkilatıyla birlikte yürütüyorlar. Aslında kendileri de bir komando teşkilatıdır..."

Türk-İş'e bağlı Yol-İş sendikası Başkanı Halit Mısırlıoğlu ile Tez-Büro İş sendikası genel başkanı Doğan Uskanat da, Türk Metal Sendikası hakkında Kenan Durukan'a yakın şeyler söylüyorlardı...

Türk-İş içinde şaşkınlık, itiraf, suç-

lulukla birlikte ortalığı dalgalandırırken, DISK Genel Başkanı Kemal Türkler de, "MC'nin düşürülmesi" gerektiğinin "güncel görev" olduğunu açıklıyordu.

TRT'NİN CİNLİĞİ

Bursa olayının Türk-İş'e benzer bir şaşkınlık yaratığı merkezlerden biri de TRT'ydi.

İşgal altında yönetilen TRT, Bursa olaylarının gazetelerde saklanamayacak oranda çıplak sergilenmesi üzerine telaşa düştü. Ne yapıp edip, aynı günün akşamı radyo ve televizyondışı çözümlük dağıtan yayın bombardımanı ile tepkiler yatıştırılmıyordu...

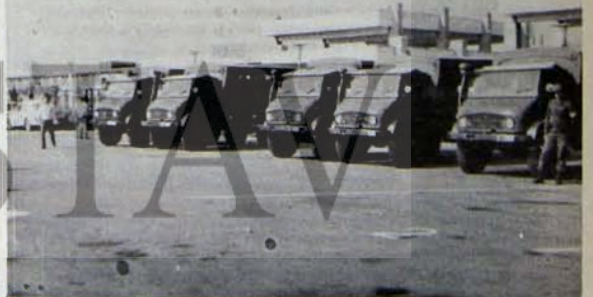
İşverenlerin kokteyl haberlerine kadar mikrofonlarını sermayeye peşkeş çeken TRT, her nasılsa bir toplu sözleşme töreninden uzun uzun haberler veriyordu. Sözleşme töreni filme de alınmıştı.

Bakan konuşuyor, sendikacılar konuşuyor, bir takım resmi zevat da kameralara beşuş çehrelerle bakıyordu...

Toplu iş sözleşmesinin imzalandığı Köyüşleri Bakanlığı Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü işyerlerinde yetki sahibi sendikaların sapsan olmasından öte ortada sntan bir şey yoktu!...

TRT birdenbire işçi haberlerine yer verirken elbette böylesine "önemli" ölçüleri gözden kaçırarak değildi!...

TRT Haber bültenlerine zamk gibi yapıpın üç MHP'linin TRT'ye hergün sirenli açıklama verdikleri ve Haber Merkezi görevlilerince bu konunun titizlikle izlendiği malumdur.

KİMİ REKLİYORLAR ?

• SERMAYE • TÜRK-İŞ

Albayrak - Somuncuoğlu ve Köşoğlu namındaki üçlünün, diğer partilerin ve özellikle CHP'nin açıklamalarından haberdar edildikleri ve ona göre açıklama yazdıkları bilinmektedir. TRT Haber Merkezinin görevleri arasında bir de bu iş vardır...

TEHDİTLER

Cephe ortaklığı yönetimindeki faşist tiranşın son haftalarda biraz daha yaygınlaştırılmış durumdadır.

Kanlı terör uygulamalarının yanı sıra, baskı, tehdit ve şiddet ağırlığı kitelerin üstüne bastırılmaktadır.

Resmi ya da yarı resmi masaların kokusunu taşıyan tehdit mektupları alan ailelerin sayısı çoğalmaya başlamıştır. Kitlelerde sistemli saldırıyla bir yıl-günlik yaratmak ve onları ezmeye yönelik nazi taktiklerinden belli başlıları arasında yer alan bu yömene hız verilmektedir.

Mektup ve telefonlarla tehdit edilenler arasında CHP'li parlamenterler, eş ve çocukları da gelmektedir.

Bir MSP milletvekili önceki haftalarda içerisinde Ankara'da bir parkta komandolar tarafından çevrilmiş ve ölümlerine sebep olmuştur.

le tehdit edilmiştir. Amaç, TBMM'deki oylamalar sırasında "tereddüt" gösteren, yani bir anlamda "davadan dönme" belirtileri veren bir MSP'li parlamenterin hıza getirilmesidir.

Çeşitli yollardan yapılan tehditler konusunda savcılara müracaatlar yapılmakta ama bu konuda ciddi sonuçlar alınmamaktadır...

Cephe yönetiminin Türkiye'ye getirdiği belli başlı yeniliklerden biri de budur: Daha çok emek için, kitleleri mümkün olduğunca yıldırma...

İşbirlikçi büyük sermayenin daha çok kâr edebilmesi için işçinin terine o kadar kadar kanına da kast ediliyor.

Geçtiğimiz son hafta, sermayenin alabildiğine emek sömürme iştahıyla birlikte kan içiciliğini bir kez daha vurguladı. Büyük sermayenin bu konuda politik saldırı gücünü cephe, kale içi gücünü de Türk-İş yönetimi oluşturuyor...

ADI, KÖTÜ VE ÇIRKIN

TRT'de işlenen suçlar giderek artmaktadır. Geçtiğimiz haftanın Pazartesi günü radyo ve televizyon haber bülten-

lerinde yapılan cambazlıklar, cephenin tasallutu altında işleyen TRT'nin, tarafılığı hangi ölçülere vurdurduğuna kanıttır.

MHP ile ilgili Anayasa Mahkemesi kararının hemen sonrasında, bir önceki haberin üç misli bir haberi monte etmek akıllık sayılmaktadır.

MHP'nin Anayasa Mahkemesinde yurtdışına ilişkin 1 dakikalık haberin

arkasına son haftalarda hızla tiraj düşen Tercüman'ın geçen haftaki nanesi yerleştirilmişti. Habere göre, "Almanya'daki solcular Türkiye'de ihtilal" yapmağa hazırlanıyorlardı!...

MHP tarafından bir bayıl kaz kanadına alındığı anlaşılan TRT'de bütün uğraşlara rağmen işlenen suçlar, döndürülen dolaplar saklanmamaktadır.

ÇETİNBASIN CENAZESİNDE

CHP bünyesindeki virüs:

İHBARCILIK

"... Bizi genel merkez kuynıkçusu, kuklası diye tanımlıyorlar. Böyle bir durum yoktur. Ne biz merkezciyiz, ne de onlar devrimci!..."

Feryat, ihbarla ve "Gizli Rapor"culuk ruhuyla şu şekilde noktalanıyor:

"Biz Amerika ile Sovyetler Birliği'ni aynı görüyoruz. Oysa onlar Rusya'yı emperyalist ilke olarak görmüyorlar..."

Sözlerin sahibini açıklamadan önce, belleklerde tazeliğini koruyan bir olaya dönelim. ABD Türkiye Büyükelçisi Komer'in arabası 1969 yılının başında ODTÜ'de yakıldı. Olayla ilgili olarak bir çok kişi tutuklandı. Bunlar, bir süre tutuklu kaldılar. Tutuklu kalanların arasında kimler yoktu ki? O gün Ankara'da bulunmayanlardan, sosyalizme hiç bir ilişkisi bulunmayanlara kadar. Tutuklulardan biri, o dönemin İsmet Paşa CHP'sinin hıızlılarındandı. Bir CHP'li olarak okuldaki bütün faaliyeti, sosyalizm ve sosyalistler hakkında dedikodu yapmaktan ibaretti. Ne var ki, bu öğrencinin bir anda basireti bağlanmış, yanık arabanın üzerine çıkararak bir hatıra resmi çekmiştir. Daha sonra salt bu resim nedeniyle tutuklandı. Hatıra resmi merakı bu CHP'linin iki ayına patladı.

Tutukluluktan sonra, CHP'lilik devam etti. ODTÜ'ünde her fırsatta sosyalizm düşmanlığı yapan bu kişi, tepki çektiğinden bir kaç kez öğrenciler tarafından tartaklandı.

Şimdi, CHP İzmir İl Gençlik kolu başkanı olarak, CHP'nin ünlü "raportörü" Zeki Alçın ile birlikte Genel Merkez dolapları çeviriyor. Geçen hafta İzmir İl Gençlik Kolu kongresinde olup bitenler, raporör Zeki Alçın'la, portör Günal Ölçer'in isimlerini ön plana çıkardı.

Son günlerde çok sık soruluyor: CHP'de neler oluyor? Ancak, gazete sütunlarında alt alta sıralanan hizip isimleri ve listeleri bu soruya doğru cevapları bulunmasını engelliyor. Çünkü CHP'de olanlar, en az bu hiziplerle ya da gruplarla ilgili. CHP'de "olan"lar en çok yönetimdeki Topuz-Eyüboğlu ekibinin yaptıkları ile ilgili. Çünkü bu ekibe karşı olduklarını söyleyenlerin pratikte ne yaptıklarını anlamak pek mümkün değil. Tek tek isim ve çıkışların dışında, bugün "sermayeye güvence" ekibine karşı olduklarını söyleyen gruplar için doğrusu

Başta, sermaye ile organik ilişkilere sahip müteahhitlerin ve eski polisler-

rin bulunduğu, tabanda ise raportörlük ve sosyalizm düşmanlığında pişmiş gençlerden oluşan "sermayeye güvence" ekibinin yaptıkları ise ortada. Bütün bunlar, uluslararası sermayenin sözcüsü bir yazarın geçtiğimiz hafta yaptıkları ve yazdıkları ile tam bir bütünlük ve uyum teşkil ediyor.

22 Haziran tarihli YÜRÜYÜŞ'ün başyazısında iki noktaya dikkat çekildi. Birincisi yönetim değişikliğinden son "gizli" rapora kadar, CHP'deki gelişmelerin sermayeye güvence anlamı taşıdığı. Bu, işin sermaye yani ile ilgili. Ancak meselenin ikinci yanı üzerinde de önemle duruldu. Güvence, belirli sınırlar içinde verilme zorunda. Bu sınırların ötesi, CHP'yi kitlelerden soyutlar. Bu, ne CHP, ne de sermaye için istenen bir gelişme değil. CHP, kitleleri ve solunu ürkütmeden sermayeye oksama zorunda. YÜRÜYÜŞ'ün 22 Haziran tarihli başyazısında vurgulanan noktalardan biri buydu. Aynı yazıda, bu ikili dengeyi yarma görevinin uluslararası sermayenin sözcüsü bir durum'cu tarafından özellikle üstlenildiği vurgulandı.

Uluslararası sermayenin durumununun geçtiğimiz haftalar içinde yaptığı sohbetler ve bu arada özellikle 29 Haziran tarihli "durum" değerlendirmesi YÜRÜYÜŞ'ün tesbitlerini bütünüyle doğruladı.

"Durum"cu şöyle diyor:

"... Ecevit'in bir kaç kez daha açık-seçik belirttiği görüşlerinden sonra onu hala anlamaz gözükümler, ya da üzerinde şüphe toplanmaya çalışanlar çıkarsa, bu gibilerin iyi niyetine inanmak olanağı kalmayacaktır..."

İlk bakışta hedef Demirel gibi görünüyordu ama "durumcu" bu yazıda "CHP dışındaki solu" hedef alıyor. Bu arada kendil lisan-ı münasibıyla ihbar-tehdit kokteyli yapıyor.

Nasıl mı?

Ecevit'e karşı suçlama propagandası yapanların (o arada Demirel, diye parantez açıyor) Ecevit'i, bu suçlamaları yanıtlamak zorunda bırakmak istediklerini kaydederek şöyle devam ediyor:

"... Ecevit karşılık vermezse, üzerinde yaratılmak istenen şüpheler çözümlenecektir. Karşılık verirse bu kez de CHP dışındaki solda tepki yaratacak bazı açıklamalara zorlanmış olacaktır..."

Uluslararası sermayenin çıkarlarını savunmayı kendine özgü valserler le-ran eden bu kaleme erbabının "Aba altından sopa" göstermeye başladığını söylemek pek güç ne demeli?

CHP'den, MHP'ye kadar kırk tarakta kırk bez sallandırmak kolay iş-kanlık değil.

Olacaklar, çok önceden belliydi. Açık açık da ilan ediyorlardı. Seydişehir'de ortığı kana bulayıp bin bir dalavere ve bu arada iktidarın açık desteği ile yetkiyi alan Türk Metal sendikasının 1 Mart tarihli gazetesinde "Seydişehir'den sonra sıra Bursa'da" deniyordu.

Sonra sıra Bursa'ya geldi. Sıra Bursa'ya geldi, ama burada işler hiç de kolay gideceği benzenliyordu Türk Metal'in faşist çok grupları için. İlk derisi, 15 Haziran'daki girişimlerinin sonunda aldılar. Renault işçilerine zorla bildiri dağıtmaya kalkıp daha sonra saldınaya fevca faşistler, daha sonra arka arkasına bakmadan kaçmak zorunda kalmışlardı.

RENAULT'TAN SONRA TOFAŞ

28 Haziran'da sıra TOFAŞ'a geldi. Sicilli faşistler, 28 Haziran günü Türk Metal'in gazetesini dağıtmak için TOFAŞ'a geliyorlar. Arka arkasına da jandarına. Sabah vardısından çıkan işçiler, Türk Metal'in gazetesini almaya hiç de hevesli görünmüyorlar. Gazeteyi alanların da bunu, daha sonra yırtıp dağıtılanların suratına atmak için yaptıkları ortaya çıkıyor.

Ancak, iş burada kalmıyor. 28 Haziran'da işçilerin direnci ölçülmüştür bir bakıma. Bu kez daha tecrübeli beslemeler, önce Renault'a, saat 15.30 civarında da TOFAŞ'a geliyorlar. Günlerden 30 Haziran. Tecrübeli beslemeler, bu kez bileklikli sopalarla, tabancalarla ve bir de mazverle donanmışlardır. Oyun o kadar açık oynamıyor ki. Hiç bir şeyi gizleme endişesi duymuyorlar bile. TOFAŞ'a, Türk-İş'in Landrover marka gri "Eğitim aracı", Teksi'in bir vasıtası ve kiralediklerini iki minibüde vasıl oluyorlar.

15-20 BİLDİRİ İÇİN

Çıkan vardiyyaya yine zorla gazete dağıtılmak isteniyor. Ancak burada il-

giñç bir nokta dikkati çekiyor. Vardiya-dan yüzlerce işçi çıkmaktadır. Beslemelerinin elinde ise dağıtılmak üzere 15-20 gazete vardır. Bin işçi için 20 gazete... Dağıtsalar ne olacak?

Ama amaçları olay çıkartmaktır. Onun için elde 20 gazete yüzlerce işçiyi bekliyorlar. Sonra gazeteyi zorla aldır-mak istiyorlar vardiyyadan çıkan işçilere; olay çıkarmak için. Tahrikler karşın-da, TOFAŞ işçileri fabrikanın bahçesinde toplanıp Türk Metal'in sicilli katillerini kovalamaya başlıyorlar. Arabalarının binip kaçmak zorunda kalan beslemeler, kaçarken, ateş açıyorlar. Bu arada gri Landrover'den 7 el ateş ediyor.

Açılan ateş sonucunda, Muammer Çetinbaş göğsünden, Esat Burhan çene-sinden vuruluyor. Fabrikanın girişindeki bir inşaatçı çalışan bir PTT işçisi de is-

bet alıyor.

İşçiler hemen jandarmayı arıyorlar. Ama hatlar kesikdir, ne hikmetse...

YENİ HEDEF İÇİN ESKİ TAKTİK

Bütün bu olaylar sırasında cereyan eden ilginç bir olaya dikkat etmek gerekiyor.

Saldırganların arasında bulunan Türk Metal TOFAŞ eski şube başkanı Bilge İleri, elinde tabancası ile arabalar-dan birine atlayıp kaçmak istiyor. Ancak, birlikte geldiği arkadaşları onu araba-yı almıyorlar. Ancak dikkati çeken noktalar bununla kalmıyor. Vurulan işçilerin ikisi de, ateş sırasında Bilge İle-ri'nin iki yanında bulunan işçiler.

"ÇETİNBAŞ İLK ŞEHİDİMİZ DEĞİL; MÜCADELE SÜRÜYOR"

Haftalardır bildiri dağıtmak bahanesiyle Bursa'da geliştirilmek istenen olaylar dün TOFAŞ Otomobil Fabrikasında 1 üyemizin ölümü, biri ağır olmak üzere 2 üyemizin de yaralanması ile doruk noktasına varmıştır.

Olayları iki grup işçinin çatışması veya iki sendika arasındaki rekabet olarak görmek, meseleye bu olayları tertipleyenler gözü ile bakmaktan başka bir şey değildir. Çünkü bu olayı tertipleyenler ile 15 Haziran'da Oyak-Renault fabrikasında ölüme tıpkı buna benzer olayı çıkarırlar ve iki gün sonra Renault işyeri baştemsilcisi Osman Özdemir'in evine dinamit atırlar aynı kişilerdir. Gene bu kişiler, her gün sokak ortasında öldürülen işçi, öğrenci ve yurtsever öğretmenlerin yakalanmıyan katilleri ile aynı mihrakın mensuplarıdır.

Katillerin aranmakta olduğu halde yakalanmadığı söylenmektedir. Oysaki katiller bellidir ve ellerini kollarını sallayarak dolışmaktadır.

Ölüme sonuçlanan bir olaya katılanlar bu olayı hazırlayanlar Türk Ceza Kanununa göre tutuklanmaları gerekirken, bu olayın fiilen içinde olan Türk Metal Sendikası yöneticileri ile Sendikanın arabasını ve İzmir Tarih'ten getirip sanayi bölgesindeki binasında bestedigi komandoları katan Teksif Sendikası yöneticileri hakkında halâ bir soruşturma açılmamıştır.

İşçi sınıfımız bu olayı ve geliştirilmek istenen olayları çok iyi değerlendirmek, bu olayın içinde bulunanları ve MC iktidarının bu olaydaki rolünü çok iyi bilmektedir.

Seydişehir'de tezgahladıkları oyunları Bursa'da da tezgahlamayı amaçlayan bu faşist zihniyetin planı, DISK üyelerinin bilinçli hareketiyle, örgüt disiplinleriyle her defasında bozulmakta fakat olaylar bir türlü bitmemektedir.

Bitmesini de beklemiyoruz, çünkü MC iktidarının bu tutum ve davranışı devam ettiği sürece, bu profesyonel faşist katilleri yakalamadığı sürece bu olaylar daha da yoğunlaşacaktır. Çünkü bu faşist mihrak her bozguna uğradığı hareketten sonra, kendilerine hesap sorulmamasının verdiği moral ve güvenle, bozguna uğramanın verdiği hırcınlık ile yeni yeni olaylar yaratacaktır.

Ancak şu çok iyi bilinmelidir ki Muammer Çetinbaş işçi sınıfımızın ilk şehidi değildir. İşçi sınıfımız bugüne kadar binlerce şehit vermiştir ama hiç bir zaman, en baskıcı dönemlerde dahi yılmamış daha bir azimle ve serinkanlıkla faşizme karşı mücadelesini sürdürmüştür, sürdürecektir de.

İşçi sınıfımızın gelişen bu hareketini durdurmaya, getirilmeye ne bu bir avuç faşistin gücü, ne de onların ağır babası MC iktidarının gücü yetecektir. Aksine bu olaylar, işçi sınıfımızın iktidarı burjuvaziden alma kavgasına yeni bir hız kazandıracaktır. Ve şunu hiç unutmamışlar ki faşistler döktükleri kanda boğulacaklardır.

KAN BURSA'YA

Bu, daha önce Seydişehir'de cereyan eden bir olayı, Hasan Kadioğlu'nun öldürülmesi olayını hatırlatıyor. Hasan Kadioğlu, Seydişehir'deki saldırıların arasında idi. Kendi arkadaşların tarafından vuruldu. Amaç, suçlu kerelilerin üzerine atmak. Sonunda, Kadioğlu'nun öldürülmesi, Seydişehir'de ilerici sosyalist kesim içinde yapılan "temizlik hareketine" gerekçe oldu.

Diğer bir ilginç nokta da şu: Bilge İleri fabrikada işçi olarak görünüyordu. Ancak kendisi 4 aydır fabrikada görünmüyor. Bu arada ücretini de alıyor.

İŞVEREN KARIŞIYOR

Arkadaşlarımızın gözleri önünde vurulduğunu gören işçiler, ellerindeki Bilge İleri'yi linç etmek istiyorlar. Ancak, olay yerindeki işçi temsilcileri böyle bir hareketin gerici güçlerin işine yarayacağını, söylüyorlar. İşçiler bunun üzerine yatıyorlar.

Bu arada, en başından beri olayları fabrikanın penceresinden seyreden işveren ortaya çıkıyor. İşveren, Bilge İleri'ye yapılan hareketin "ayıp" olduğunu söylüyor! Kendisini kaçırarak istiyor.

MC'nin her tarafta planlı bir biçimde yürüttüğü ve başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm ilerici, demokratik güçleri hedef alan faşist terimasi, Diyarbakır'da da daha planlı bir şekilde yürütülüyor. Özellikle işçilere karşı baskılar, onların kontrol altına alma eylemi son günlerde daha da yoğunlaştı.

İPLİK FABRİKASINDA BASKILAR YOGUNLAŞIYOR

Diyarbakır'da Sümerbank kurumlarına bağlı olarak açılan İplik Fabrikasında faşist terimasi, fabrika yönetiminin faşistleştirilmesi ve giderek bu terimasi işçilere yanatılması, oldukça planlı bir biçimde yürütülmektedir. MC bu terimasi özellikle MSP adı altında yürütüyor. MSP'lerle birlikte MHP'li komandolar işyerine yerleştirilip, MSP'nin dindan faydalanıyor. Yeni açılan iplik fabrikasında işyeri yönetiminin, özellikle MSP ve MHP'leştirilmesi MC için çok önemli. Çünkü Sümerbank'a bağlı bir de Şayak İplik Fabrikası var. MC'nin beslemeleri ilk işyerini karargah yapıp diğer fabrikaya sıçratmak niyetinde. Bu nedenle MC iplik fabrikasına ağırlık veriyor. İşyeri yönetiminin faşistleştirilmesi, silah komandolarını fabrikaya yerleştirilerek, diğer işyerindeki işçilere baskı altında tutmak için iplik fabrikası MC açısından bulunmaz bir yer. Fabrika şehrin dışında. Şehrin dışında olması da MHP'li komandoların silah eğitimi için elverişli koşullar yaratıyor.

ÖNCE İŞYERİ YÖNETİMİ MSP VE MHP'LİLEŞTİRİLİYOR

Fabrikadaki terimasi, işyeri yönetiminde başladı. Daha önce Adana'da çalışan Bedii Boz müdürlüğe getirildi. Sonra arkası gelmeye başladı. Elazığ'da, Atatürk Orta Okulu'nda daha önce Din derisi hocası olan Fahri Aydın, personel memuru olarak alındı. Bir süre sonra personel şefi olarak ödüllendirildi. Bu iki kişinin yönetime atanmasından sonra

DISK MADEN-İŞSENDİKASI 13. BOLGE TEMSİLCİSİ SELİM MAHMUTOĞLU'NUN 1 TEMMUZ 1976 GÜNÜ YAPTIĞI BASIN TOPLANTISINDAKİ KONUŞMASININ ÖZETİNİ OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

MAHMUTOĞLU İŞÇİLERE HİTAP EDİYOR

SIÇRATILDI

Bundan sonra işçiler yaralı arkadaşlarını hastahaneye götürmek üzere teşebbüse geçiyorlar. Ancak bu sırada dış kapının, patirona hizmetle kusur etmeyen fabrika emniyet görevlisi "general" lakaplı Ömer Zeytin tarafından kilitlendiğini görüyorlar. Kilitle kırılıyor. Yaralıları, SSK hastahanesine götürüyorlar. Ancak Muammer Çetinbaş için çok geçtir artık.

"MAALESEF ÜRETİM DURACAK"

Jandarma komando alayı olay yerine geliyor. Ancak TOFAŞ'ta, Renault'ta ve DISK Maden-İş'e bağlı 11 işyerinde üretim duruyor. Olayı öğrenen binlerce işçi, polis kordonu altındaki SSK Hastahanesinin önünde saat 01'e kadar nöbet tutuyor.

Polis cenaze töreni için gerekli izni vermiyor. Her zaman olduğu gibi, Cenaze, geçeyarsından sonra Çetinbaş'ın mevkîdeki olan Karamürsel'in Avcıköy'üne kaldırılıyor.

TOFAŞ'lı işçiler 1 Temmuz günü arkadaşlarının cenazesine katılmak üzere otobüslerle Avcıköy'e hareket ediyorlar.

Bu arada ilginç bir değerlendirmeye daha tanık olunuyor. TOFAŞ'daki personel şeflerinden biri, personeline Çetinbaş'ın ölümünü duyuruyor. Çok üzgünlüdür personel şefi, şöyle diyor:

"Arkadaşlar bizden bir kişi ölmüş, maalesef üretim duracak..."

Bunu duyanlar, personel şefine karşı zor tutuyorlar kendilerini. Sonunda şefi odadan kovuyorlar. Daha beteri olmasın diye...

KİMİN LİSTESİ ?

Olaylar cenaze töreninden sonra bitmiyor.

Törenen dönen işçiler, GMC'leri kendilerinin bekler buluyorlar işyerinde. Jandarmannın elinde büyük çoğunluğu işçi temsilcilerinden oluşan 25 kişilik bir liste vardır. Her ne hikmetse savcılığa çağrılıyor bu 25 kişi. Arans gerekçeleri de "adam dövmek", "işçileri kıskırtmak"tır. 25 işçinin arasında Türkiye İşçi Partisi üyesi 7 işçi bulunmaktadır. TİP Bursa İl Yönetim Kurulu üyesi ve işyeri temsilcisi Şinasi Şahin de "adam dövmek", "işçileri kıskırtmak"tan zandır.

SALDIRIYA UĞRAYANLAR GÖTÜRÜLÜYÖR

Bursa'da, herşey egemen sınıfların kitabına uydurularak sürdürülüyor. Sanki ortada faşist saldırı yok. Sanki kimse öldürülmedi. "Güvenlik Kuvvetleri" katillerin ve onların arkasındakilerin değil, devrimci işçilerin peşinde koşuyor.

Renault'da da böyle olmuştur. İşçiler saldırıya uğradı; sonra işçiler arandı. Saldırganlar ve onların merkezleri yerine, saldırıya uğrayan işçilerin sendika kitapları arandı. Renault'da da TOFAŞ'ta da saldırıya uğrayanlar aramıyor. Savcılığa çağrılıyor.

Bu işlemler sırasında, işveren de elinden geleni yapıyor. İşveren'in son olarak, işçiler dışındaki personeli dağıttığı tamim, işçiler tarafından eleştirildi. Bu tamimde, Maden-İş üyelerinin bazı işçileri işyerine sokmadıkları (!) anlatılıyor. Önde gelen işçi temsilcilerinin isimleri de zikredilerek bunların fabrikadan temizlenmesiyle huzurun sağlanacağı belirtiliyor.

Faşist saldırganlarla burjuvazinin bunlarla da başkalarının bütünleşmesine yalnızca bir örnek, Bursa'dan...

DOĞU'DAKİ ÇİLENİN YENİ BOYUTU: MC BELASI

İşyeri MSP ve MHP'ilerin mayalanabileceği bir alan haline gelmeye başladı. Aziz Babalı, Ergani'nin Killes köyünde imamlık yapan Mehmet Yeşil, ve daha önce Ergani'de çalışan, bir zamanlar Genç Ülküçüler Derneği, 1975'te de MTTB Ergani Şubesinin kurucusu Mehmet Şanlı da işbaşına getirilenler arasındaydı. İplik Fabrikası işyeri yönetiminin faşistleştirilmesi yerleri, Sayak Fabrikası'na da şarlatıldı. Sayak fabrikasında önce sürgünler başladı. Planlama şefi İmam Özdemir, mühendis Hüriyet Akın'ın taviniyle başka yerlere çıkarıldı. Yerlerine Adana'dan Muhammet Çapar, makine mühendisiğine de bir MSP'li zat getirildi. Böylelikle işyerleri yönetiminin faşistleştirilmesi operasyonu tamamlandı. MC'nin gündeminde olan başka operasyonlara sıra gelmiş oldu.

yerinde açılan mesclitte zorla namaz kılmaları için baskılar yapıyor.

ÖZ TEKSİF SENDİKASI KURULUYOR

İşyerinin faşistleştirilmesi, işçilerin zorla "sağlaştırılması" ile birlikte, MC bir adım daha atıyor. MISK adı çerçevesinde bir sendikannın kurulmasının taktik planda yanlış olacağı düşünülmüş olacağı ki, daha önce Sayak'ta yetkili Türk-İş'e bağlı sarı Teksif'e karşı Öz Teksif sendikası kuruluyor. İşçilerin sendikaya girmeleri için her türlü tehdit savruluyor; tek tek işçiler çağrılarak, "ya Öz Teksif sendikasına üye olacaksınız, ya da işten ayrılacaksınız" gibi seçenekler önlerine dayatılıyor.

"Üniversite Kampusu" için istimlak ediliyor. Bu köylerin içine Sadi köyü de dahil ediliyor. İşte Sadi köyünün bu istimlak planına dahil edilmesiyte birlikte, buralı yoksul köylülerin çileleri ve acağına da yoğunlaşıyor. İstimlak planı gerçekleştirilmeden önce Sadi köyünde 120 aile yaşıyordu. Bunların içinde 10-15 aile geniş arazilere sahip. İstimlakla birlikte, bu aileler Diyarbakır'da iş tutmuşlar, apartman dikmişler. Ama geriye kalan 80-100 ailenin yaşam koşulları istimlak planı ile birlikte daha da yoğunlaşıyor, yaşam çekilmez oluyor. Zaten az olan toprakları ucuz bir fiyatla ellerinden alınıyor. Metrekaresine 35-50 kurşunluk bir değer biçiliyor. Ve Sadi'liler ne diyebileceklerini bilemiyorlar. Bir kısmı şehre yerleşiyor. İşsizler ordusuna katılıyorlar. Yaşam, daha acı, daha ağır, daha çekilmez bir şekilde kendisini dayatıyor onların önüne.

Bir kısım Sadi'liler eski köyün bir kaç kilometre ötesine gidip yerleşiyorlar. Bunların da derlerine yeni derter ekleniyor. Ev kurmak için kreşetleri yok. Yolları yok. İçme suları yok. Su bulmak için merkezlerin sırtında su taşımacılık günlük mücadele haline geliyor.

İSTIMLAK EDİLEN ARAZİ VE KURULAN BİR SÖMÜRÜ MEKANİZMASI

İstimlak kanununa göre istimlak edilen arazinin 5 yıl içinde amacına uygun olarak kullanılması gerekmektedir. Bugüne kadar Kampus'un kurulması yolunda ileri adımlar atılıyor. İstimlak edilen arazi Zirai Araştırma Kurumu adına işletiliyor ve geliri başka yerlere aktarılıyor. Ayrıca vakıf kuruluyor. Bu kurumların adları altında arazinin kullanımını patronların emrine veriliyor. 5 köyün arazisi üzerinde yeni bir sömürü mekanizması kuruluyor. Artık üniversite kampusundan vazgeçiliyor belli ki. Burada da devlet eliyle fert zengin etme işlevi bir kez daha yerine getiriliyor.

EROL CENGİZ

Bu zat üniversitenin genel sekreteri. MHP'li. Okul'da öğrencileri ihbar etmekle tanınır. Bu sömürde bu sekretere de bir pay veremeyi unutmamışlar. Erol Cengiz bir de, kurumun ortağı olmuş. Arazilerin işletilmek üzere kiraya verilmesinde de bu zatın büyük payı var. Ayrıca kurumun gelirine de ortak.

Sadi köylüleri yeni kurdukları köye su gelmesi için çok yer basırmışlar. YSE Müdürlüğü'ne gitmişler. Su istemişler. Yol istemişler. AP'liler de 1973 seçimlerinde ve 12 Ekim seçimlerinde bu köylülerden oy istemişler. Buna rağmen köylüler oylarını AP'ye vermemişler. CHP-MSP iktidarında bu istekleri yerine getirilmemiş. MC bu dönem onlardan ceza kesiyor. YSE, DSI yetkilileri "AP'ye oy veremeyenler yol ve su yok." diyorlar.

Eski köyde kalanların durumları daha başka. Her gün yeni bir baskı. Köyden çıkmaları için her türlü baskı ve şiddet uygulanıyor.

İŞÇİLER ÜZERİNDE BASKILAR YOĞUNLAŞIYOR

İşyeri yönetimindeki operasyonlarla birlikte işçiler üzerindeki baskılar da yoğunluk kazandı. Daha önce işe alınan MSP ve MHP'li olmayan işçileri tahrik etmek ve böylelikle işten uzaklaştırmak olanakları arandı. Ayrıca işyerine yeni işçiler alınmaya başlandı. Alınan yeni MHP'li komandolar daha önceki işçilerin başına grup başı olarak yerleştirildi. İşçiler üzerindeki baskılar, böylelikle boyut kazanmaya başladı. İşyerinde MHP ve MSP'li olmayan işçilere baskılar, Labaneçi göstermeler, zorla ülkücü derneklerle ve cami yaptırma dernekleri ne başta kesilmeler, ügüle ve aşkama paydoslarının asılılılığı eğitimler, provalar günlük olaylar haline getirildi.

MC'nin uzantıları bunlarla yetinmiyorlar. MISK propagandası, MISK'in kurulması için işçiler üzerindeki baskılar daha da yoğunlaştırıldı. MISK'in oluşturulmasında, ileride MISK'e bağlanacak bir sendikannın kurulması için yoğun bir kampanya açıldı. Bu işi kotarmak ve zoraki tahaan oluşturmak için, işçiler kanalizasyonlarda çalıştırılıyor, iş-

SADI KÖYLÜLERİ BARINACAK YER VE SU İSTİYORLAR

1969 yılında Diyarbakır şehir merkezinden 3 km. uzaklıkta 5 köy arazisi,

SPOR SINIF M HEM ALANI HEM DE ARA

Transfer ayı ile birlikte futbol yeniden zirvede. Müslim Bağcıların yerini alan Emin Cankurtaran'ın Fenerbahçe'si yelkenleri suya indirmiş durumda. Ancak piyasa durgun değil. Milyonlar döniyor ayaklar arasında, ve milyonlar kimin kaç yüzüne imza attığını öğrenmenin heyecanı ile saldırıyor gazetelerin spor sayfalarına.

Futbol'da Türkiye şampiyonluğunu Trabzonspor aracılığı ile ilk kez İstanbul dışına gitmesi sporu güncel konu yapan olaylardan biri oldu. Çekoslovakya'nın şampiyonluğu ile biten Avrupa Uluslar Kupası finalleri de bir yandan spor olarak futbola yeni bir prestij kattı, bir yandan da Türk futbolunun Avrupa futbolu karşısındaki acınacak yerini gözler önüne serdi. İyiden iyiye çekilmezleşen cephe TRT'si de bir yandan ilginç program sıkıntısına çare bulmak, bir yandan da kitleleri uyutma ve afyonlama işlevini yerine getirmek amacıyla spora yüklendi. Önümüzdeki Montreal Oyunları da tam zamanında imdada yetişiyor.

Bu yazı, sporun hem ulusal, hem de uluslararası düzeyde böylesine yoğun bir güncellik kazanması karşısında çok sınırlı birkaç soruna değinmeyi amaçlıyor. Bu sorunlar daha çok spor anlayışını ilgilendiren politik ve ideolojik nitelikli konulara ilişkin. Yoksa sporun bütün yönleri ile ele alınması burada sözkonusu değil. Amaç bir takım çarpıcı noktaları ortak tartışmaya sunmak, sporun da, somut tahliye sermayenin ulusal ve uluslararası düzeyde egemenliğinin sürdürülmesinde bir araç olarak kullanılmak istendiğinin ve çoğu zaman da başarı ile kullanıldığının gösterilmesi. Gerçekten de günümüzde spor sosyo-ekonomik politik, ideolojik, kültürel bir olgu olarak beliriyor. Yaklaşan Olimpiyatları ekranlarımızdan seyrederken ya da gazetelerimizden sayfa sayfa izlerken bu birkaç noktanın gözden uzak tutulmaması gerekiyor.

SONUÇLAR BELLİ

"Türk güreşçisi minderden kaçmaz" sözü ilk kez, kendisini milliyetçi ilan eden bir Cephenin iktidarında kullanılmaya başlandı. Gerçekten de Montreal Oyunları için şimdiden belli olan sonuçlardan biri Türk güreşçilerinin minderden kaçtığı olmuştur. Serbest ve Greko-Romen'de alınan sayısız yenililer otoriteleri etkisiz kadro ile gitmeye zorlamıştır. Yeni federasyon başkanı da nedense Hüür Dünya'dan değil de "Demirperde"den güreş hocası getirmekle "ata sporumuzu" kurtaracağını sanmaktadır.

Montreal'de Türkiye ne yapacak? Alınacak sonuçları gibi bu sonuçların nasıl değerlendirileceği de şimdiden belli. Hemem her dalda sonuncu gelmeye alışıldı. Yöneticilerin ve sermaye basınının yorumları da ortada. Bu yorumlar arasında büyük çelişkiler de bulunacak. Önce sporun bilimsel bir etkinlik olduğu, bir planlama sorunu olduğu, maddi olanaklara çok sıkı bir biçimde bağlı bulunduğu söylenecek. Gerçekleşmiş, "kitle sporu" nun bulunmadığı bir Türkiye'den zaten daha fazlası ve daha iyisi beklenemezdi, denecek. Sonra sporun bir "maneviyat", bir "ruh", bir "mücadele azmi" ve "milli dâva" sorunu olduğu, oysa, Ersin Aydın, Kemal Sonunur gibi istisnalar dışında, bizim sporcularımızda bu niteliklerin bulunmadığı belirtilecek ve böylece, bu sporcuların kişiliğinde bütün bir halkın, bütün bir toplumun tüm bireyleri "suçlanacak", "mahkum edilecek".

Son olarak da bu demagoji çarkının içine birkaç antrenör ve yönetici kurban olarak atılacak, ve "önemli olan katılmaktır" tekerlemesine sığınacaklar... Bundan önceki uluslararası yarışmalarda böyle oldu; Montreal'de ve gelecek başka oyunlarda da böyle olacak.

SPOR NEDİR ?

"Geleceğin Eğitimi, belirli bir yaşın üzerindeki bütün çocuklar için üretici emekle öğretimi ve jimnastik birleştirilecektir, ve bu, yalnızca sosyal üretimi artırma yöntemi değil, mükemmel insanın üretilesi (yeterlendirilmesi)nin tek ve hırkıcı yöntemi olacaktır."

Marx'ın bu sözlerinden de ortaya çıkmaktadır ki sporun genel erek, insanın, yurttaşın çok yönlü olarak yetişmesine, onun gereksinimlerinin tatminine, insan doğasının zenginleştirilmesine katkıda bulunmak, gerçek yaşamın, oluşan sosyal yaşamın istediği fizik etkinliklere hazırlamaktır.

Bedensel etkinlik, insanın üretim etkinliği içindeki görece yerini yitirme eğilimindedir. Sovyet Bilim adamı Aleksandr Berg'in yaptığı hesaplara göre "19. yüzyıl ortalarına doğru yeryüzünde üretilen ve tüketilen tüm enerjinin % 94'ü insanın kas gücü ve koşum hayvanlarının sağlanyorken, bugün insanın kas gücü bu enerjinin ancak % 1'ini üretmektedir." Böylece de spor, bir bedensel etkinlik olarak insanın önemli bir gereksinimi niteliğini kazanmaktadır.

Ancak her bedensel etkinlik spor değildir. Sporun kendi ayırdedici özelliği belirmeli, yaratıcı bir efor, bir çaba ortaya çıkmalıdır. Yüzyıl öncesi-ne göre "banyo yapmak" aşağı yukarı aynı kaldığı halde, yüzme sporu çok büyük bir gelişme göstermiştir. Bu tür özel bedensel etkinlikleri, toplumların geleceğini belirleyen eğitim, sağlık, boş zaman değerlendirilmesi, kentleşme, üretimin düzenlenmesi, yaşam düzeyi gibi temel sorunlardan ayırmak artık olanaksızdır. Bedensel etkinlikler, doğumdan başlayarak kişinin temel gereksinimlerine cevap verir, çünkü bilimsel ve teknik gelişmelerden etkilenen üretim ve yaşam biçimleri, insanın fiziksel yaşamını olduğu kadar, biyolojik ve psikolojik oluşumunu ve konumlarını da önemli ölçüde etkiler.

TOPLUMSAL BİR OLGU

Görüldüğü üzere, yakın zamanlara kadar, yaşam daha fazla bedensel etkinlik gerektirirken bugün zihinsel etkinlik görece bir üstünlük kazanmaktadır, bedensel yaşamın azalması eğilimi genelleşmektedir. Sonuç olarak, sinir sistemine dayalı "harcama" yüklenirken salt bedensel olan "harcama" azalmaktadır. Kentleşme, ulaşımın makinelleşmesi bu eğilimi güçlendirmektedir. Böylece, boş zamanların değerlendirilmesi, sinir sistemi ile bedensel etkinlikler arasındaki uyumun sağlanması, organizmanın hayatıyetini koruması, sağlıklı düşünme ve çalışabilme sorunları yeni boyutlar kazanmaktadır.

Böylelikle, temelde salt bedensel bir etkinlik olan "spor", bir toplumsal ilişki biçimi niteliğini almakta, üst yapı içinde yer alan kültürel bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu niteliği ile spor ya da "kültür-fizik" denince, insanın bedensel gelişiminde etkin olan, toplumsal içerikli her türlü kazanımlar anlaşılmalıdır.

Oysa çoğu zaman bu genel anlamda spor ile "yarışma sporu" birbirine karıştırılmakta, bu dar anlamdaki spor da bazan, Türkiye'de büyük çoğunluk açısından olduğu gibi, futbola indirgenmektedir. Yarışma sporu, sporun özel bir biçimidir. Üst düzeyde "performans"lar elde etme amacına yöneliktir, özel ve sürekli çalışmayı, antrenmanları gerektirir. Toplumun genel gelişme düzeyi ve buna bağlı olarak uygulanan bilimsel çalışma yöntemleri, bu tür sporda başarının tek ve yeterli koşulu sayılır.

TARİHTE SPOR NASIL DOĞDU ?

Toplumsal yapıda, sınıfsal ilişkiler içinde sporun bir zaman değerlendirilmesi olarak belirlenmesi üzerine yeterli tarihsel ve sosyolojik veriler henüz ortada yok. Ancak belli birkaç noktaya değinmek bazı ipuçları elde etmek mümkün. Bu yolla sporun doğuş gelişmesinin, yukarıda değinildiği üzere toplumsal yaşamın gelişme yasaları içinde yer aldığı görülmüş oluyoruz. Bu açıdan, sporun, M.Ö. VI. yy. Atina'sında doğuş gelişmesi son kertede anlamlı: Üretim süreci dışındaki bir egemen sınıfın bir eğitim ve boş zaman değerlendirme sorunu olarak ortaya çıkıyor spor. 18. yy. İngilteresinde ise egemen sınıfların zenginlikleri ve sahip oldukları özgürlük ortamı ve bundan doğan boş zamanları sonucu, at yarışları, boks karşılaşmaları düzenledikleri izlenmektedir. Bunu, 19. yy. başlarında birtakım "Klüp"lerin ortaya çıkması izlemektedir. Böylece yürüyüş, kriket gibi oyunlar belirmekte, daha sonra da "top"la oynanan oyunlar ortaya çıkmaktadır.

KAPITALİZMİN SPOR ANLAYIŞI

Toplumsal bir olgu olarak ortaya çıkan spor, doğaldır ki yürürlükteki sistemle çok yakından bağlantılıdır. Bu açıdan bakınca da spor hem sınıf mücadelesinin verildiği bir alan, hem de sınıf mücadelesinde si-

SAHALARA NASIL GİTİRİLİYORLAR?

ÜCADELESİNİN

ACIDIR

nifların kullandığı, kullanacağı ve kullanmaları gereken bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktayı vurgulamak için olsa gerek ki, ünlü Fransız spor gazetesi "L'Equipe"nin 20 Eylül 1971 günlü başyazısı şöyle demektedir:

"Sosyal sistemleri karşılaştırmak suretiyle spor sorununun yeniden düşünmek, daha doğrusu sporun daha ana okulundan itibaren halklarımızın yaşamında yer almasına kesin olarak karar vermek, liberal denilen rejime sahip uluslar için kaçınılmaz bir görev olmuştur. Kendi hayat tarzımızı savunmak ve bireysel özgürlükleri koruduğu iddia edilen sistem içinde kalmak işyorsa, gençliğimize, güçlenmesini sağlayacak araçları vermeye acil bir görevdir."

Bu genel anlayış sonucu spor, kapitalist ülkelerde bir ayrıcalık, bir ticari etkinlik ve bir ideolojik afyonlama olarak belirmektedir.

Spor bu ülkelerde bir ayrıcalıktır, çünkü, sömürülen, ezilen kitleler, emekçiler, çoğu zaman spor yapmak için ne zamana ne de psikolojik olarak böyle bir hazırlığa sahiptir. Spor bir gereksinme olarak duyulmamaktadır. Ayrıca ekonomik nedenler kitlelerin, tenis, binicilik, yelken, kayak... gibi spor dalları ile ilgilenmesini engellemektedir.

Spor bir ticari meta olmuştur. Olimpiyat öncesi televizyon satışlarında görülen büyük artışların da vurguladığı sermaye, spor etkinliklerinden yeni bir kar kaynağı bulmuştur. Bir yandan milyonlarca seyirciden elde edilen "hasılat" milyarlar bulurken öte yandan "şampiyonlar", "yıldızlar" isimlerini mayolara, bisikletlere vb. vermekte, satmaktadırlar. Spor araç-gereçleri ile tesislerin yapılması da milyonların kazanılmasına yol açmaktadır.

Spor geniş yığınların ututulmasında da etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Dar bir seçkin kadronun "seyirci"si durumuna getirilen kitleler, örneğin bir Pele imajının gerisinde avutulmaktadır. Spora verilen çöven anlayış ise temel sorunları ilgi alanı dışında tutmaya yaramaktadır. (1972 Dünya Kupası futbol maçlarına katılan Zaire'nin durumu).

FUTBOL.... FUTBOL....

Kapitalist ülkelerde sporun bu niteliklerini en iyi sergileyen örnek futboldur Türkiye'de olduğu gibi dünyada da en yaygın bir daldır futbol. 11 milyon Avrupa'da olmak üzere 25 milyonu aşkın futbolcu var yer yüzünde. En yüksek seyirciyi de futbol çekmektedir (Son Dünya Kupası finallerinde 1.673.975 kişi). Bu nedenlerle bu konuya biraz daha yakından eğilmek gerekir.

Bugünkü Türk futbolu da toplumun tümü gibi bir bunalım içinde. Alınan sonuçlar bunu gösteriyor. Ayrıca profesyonel kulüplerin ayyuka çıkan bunalımları da buna kanıt. Futbola ilgili mevzuatın değiştirilmesi, "hukuki ve mali çerçevenin modernleştirilmesi" öneriliyor. Bu tür öneriler yeni değil. Yeni olan, profesyonel futbolcuların ve kulüplerin vergi kaçakçılığının büyük basına yansması. Gerçekten, kulüp yöneticileri birdenbire "işin içyüzünü" açıklamaya başladılar. Neden? Şükür Gülesin'in Milliyet'te çıkan görüşleri bu bakımdan çok öğretici: "Profesyonel futbol federasyonu kurulması, kulüplerin şirket haline getirilmesi şarttır. İtalya, Almanya ve İspanya'yı örnek almalıyız. Amatör yöneticilerle, amatör derneklerle yürümez bu iş. Milyonlara da, futbolumuza da yazık olur..."

1975 - 76 Avrupa Şampiyon Kulüpler finalisti Fransız St. Etienne Kulübü başkanı da "futbolu bugünkü mevzuattan kurtarmak gerekir" diyor, ve ekliyor:

"Bana göre profesyonel kulüp, işletme ve verim hesaplarına dayalı bir kuruluştur, bir ticari işletmedir." Bir ticari işletmenin amacı ise kar'dan başka birşey değildir. Sporun bu kar kavramı ile olan bağıntısını belki de en iyi gösteren örnek, gene Türkiye'dedir: Milyonları nasıl kazandı? Bilinen Yahya Demirel kendini şimdiden bir spor kulübüne başkan seçtiği bulunuyor.

Ancak futbol, sporcudan çok seyirciyi gereksinime gösteren bir spor. "Verimlilik" için seyirci şart. Belli bir seyirci kitesini stada getirebilmek için de elde bir takım, hem de seçme bir takım buldurmak gerekli. Yoksa futbol kitleye zor satılır. İşte, arada sırada dile getirilen kitle sporu, sporu kitleye yayma gereği gibi görüşler buradan kaynaklanıyor.

SPOR VE POLİTİKA

Sporu, toplumsal yapıya bağlayınca sporla politika arasındaki ilişkiye de değinmek gerekiyor. Sınıf mücadelesi gereği spora belli bir önem tanımak, kitle örgütlerinden bu konuya eğilmelerini istemek gerek. Bu konuda sosyalist ülkelerin spor anlayışına eğilmek son kerte öğretici. Ancak, burada amaç, sporun, özellikle uluslararası yarışmalarda ortaya çıkan politik yanını vurgulamaktır. Sporun tarafsız, sınıflar üstü, partiler ve rejimler üstü olduğunu iddia edenler, onu kendisi siyasal amaçlarını gerçekleştirmede bir araç olarak kullanmışlardır. Musolini ve Hitler'in gençliği

YEŞİL SAHALARDA, KAR PEŞİNDE

faşizme kazanmalarında sporun etkisi önemli oldu. 1936 Berlin Olimpiyatları faşist Almanya'yı öylesine sarıdı ki, pek çok ilericilikçi Almanlar "sporu düşünen savaşçı düşünemez" olmuşlardır.

1952'de SSCB'nin ilk kez bir sosyalist ülke olarak Helsinki'deki Olimpiyatlara katılması, salt sportif değil aynı zamanda bir politik olaydır da. İsrail'i, ırkçı Güney Afrika'yı ve Rodezya azınlık yönetimini protesto için uluslararası oyunların boykot edilmesi bu alanda en somut bir gelişme olarak belirmektedir. Karılı olaylara tanık olan 1972 Münih Olimpiyatlarının ardından Montreal üzerinde de üçüncü dünya ülkelerinin boykot heylulası dolaylıdır.

Sporun, halkların ulusal kurtuluş savaşlarında etkin bir araç olarak yerini almasına en ilginç örneklerden biri de kuşkusuz Cezayir'in tarihinde karşımıza çıkmaktadır. Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi, 1958'de "Anavatan" Fransanın profesyonel kulüplerinde oynayan 15 Cezayirli futbolcuyla "Cezayir Milli Takımı" adıyla bir araya getirdi. Bu olay Fransa'yı allak bullak ederken Cezayir savaşçılarına büyük moral verdi.

OLİMPİYATLAR VE POLİTİKA

Ulusal düzeyde toplumsal yapıya ve siyasal sisteme bağlı olarak gelişen spor, görüldüğü ki uluslararası ilişkilerde de yansıyor. Daha da önemlisi, ulus-

lararasıdaki siyasal ilişkiler, salt sportif sayılabilecek ilişkileri de etkiliyor. Böyle olması da olağan.

Olimpiyatlar da, daha başından beri, hiçbir zaman salt bir spor olayı olmamışlardır. Doğrudan doğruya politik olaylar sayılmasalar da ideolojik savaşın bir yarışma alanı olagelmışlerdir. İlk Olimpiyatların düzenlendiği 1894'lerde, ABD emperyalizmi, dünya ölçüsündeki üstünlük yarandı İngiltere'nin önüne geçme savaşını vermektedir. ABD'nin, kendi düzenlediği bu ilk Olimpiyatlara verdiği büyük önemin altında bu gerçek yatmaktadır. 1936 Berlin Olimpiyatları, faşizmin ideolojik bir sadırması olarak, "Aryen" ırkın üstünlüğünü kanıtlayarak hedefini güdüyordu.

Olimpiyatlar, biri Birinci, ikisi İkinci Dünya savaşları yüzünden olmak üzere üç kez emperyalist savaşlar nedeni ile yapılamamıştır.

1952 yılına kadar emperyalizm ilk sosyalist ülke olan Sovyetler Birliği'ni olimpiyatların dışından bırakmış, ancak yeni sosyalist ülkelerin doğuşu ile değişen güç dengesi sonucu SSCB ilk kez 1952 Helsinki Olimpiyatlarına katılmıştır. Bu katılma ile olimpiyatlar gerçekten toplumlararası yakınlaşmanın ve dostluğun bir göstergisi olma yoluna girmiştir.

1960'tan sonra sosyalist ülkeler olimpiyatlardaki derecelerde ilk sıraları almaya başlayınca ABD bu kez öncülüğünü kendisinin yaptığı olimpiyat fikrini baltalamaya girişmiştir. "Olimpiyatları desantralize etme" girişimiş arkasında, yarışmaları kıta düzeyinde düzenleme önerisi ile ortaya çıkan ABD, aslında uluslararası düzeyde böylesine büyük bir yarışmanın dışına kaçmak, sosyalist ülkelerin üstünlüğünün ortaya çıkmasını önlemek istemektedir.

Bu ve benzeri çabalar, aslında spor ahlakı ile hiç de bağdaşmayan bir tutumun sonucu olmuştur. 1930 dan bu yana toplanmış sürekli olarak engellenen Olimpiyat Kongresi, sosyalist ülkelerin ve 3. Dünya ülkelerinin girişimleri sonucu 1973'te Varna'da toplanmış ve bundan sonraki olimpiyatların "Barışçı bir dünya için spor" şiarı altında yapılmasını kararlaştırmıştır. Kıta düzeyinde olimpiyat düzenleme fikrini de kesinlikle mahkum eden bu Kongre, 1980 Olimpiyatlarının da Moskova'da düzenlenmesine karar vermiştir.

Toplumsal bir olgu olarak spor, toplumdaki tüm mücadelelerden etkilenir ve sınıf mücadelesinin verildiği alanlardan biridir. Aynı zamanda bu mücadelede bir araç olarak da kullanılmaktadır. Kapitalist ülkelerin yıldız üretme ve yıldız kullanma esasına dayanan spor anlayışı karşısında sosyalist ülkelerin insanlar ve toplumlar arasında barışı ve dostluğu geliştirmeyi amaçlayan spor anlayışları Montreal'de karşılaşmıştır. Türkiye bu karşılaşmada nasıl bir yer alır? Kuşkusuz alınan madalyaların sayısı her ülkenin sporcuları için çok yönlü bir göstergidir. Üretim güçlerinin gelişme düzeyini, toplumsal ilişkileri, bilimsel çalışma düzeyini gösteren çok yönlü bir göstergedir. MC Türkiyeşi peşinen havlu attı, en güçlü sayıldığı güçsüz dalında minderden kaçtı. Gelebilecek olan bir iki teselli madalyası ise "Allahın izniyle ve hüküm milletimizin manevi desteği sayesinde" elde edilecek.

DARALAN BOĞAZIN

S. BAYSAN

İHRACAT DÜŞÜYÜR

Ekonominin görünümü ve gidişi üzerine en güvenilir sözleri söyleyenler, beklenildiği şekilde, sosyalistler. Bu yalnız kullanılan yöntemin sağlamlığının işeri gelmiyor. Aynı zamanda en çalşkan oluşlarından da geliyor. Gerçekten Türkiye, bugün çok hızlı değişen bir toplum. Oluşan olaylara doğru bir çözümlemeye yaşkalaşabilmek için, kullanılan yöntem kadar, bu hızı ayak uydurabilme de önemli oluyor. Diğer bir deyişle, te.nbellik ve yanlış yöntem hem birbirini besliyor, hem de birbirinin gereği oluyor.

Ekonomik sorunların sanayinin yapısından kaynaklandığı defalarca yazıldı. Dış ticaretteki sorunların, dolayısıyla döviz darlığının nedeninin bu olduğu belirtildi. Fiyatların gelişmesiyle ilgili bağlantı gösterildi. Üretlerin belirlenmesi ve farklılaşmalarna ilişkin görüşler bir zamandır yinelenmekte. Gene aynı nedenin kredi ve finansman sorunlarının şeklinde etkilediği anlatıldı. Belirli ekonomik değişkenlerin sanayinin yapısıyla olan ilişkilerini gösteren bu liste uzatılabilir. Yalnız ekonominin nereye gitmekte olduğunu görebilmek için bu kısa listedeki gelişmelere bakmak yeterli.

Dayanıklı, dayanaksız tüketici malları üreten bir sanayinin ihracat olanakları sınırlıdır. Türk ekonomisi için bu durum özellikle doğrudur. Temelde yurtiçi tüketine dönük bir sanayi olan Türkiye'nin ihracatının yapısına bakıldığında bu açık olarak görülebilir. Geleneksel olarak tarımsal mallar ve tarım ürünü olarak tarımsal mallar ihraç eden Türkiye'nin bu özelliği giderek belirginleşmektedir. Pamuk, fındık, çekerdeksiz kuru üzüm, tütün ve benzeri birkaç başka malın bu yıl ilk dört ayındaki ihracat değeri toplamı, toplam ihracatın onda yedisini oluşturmaktadır. Aynı oran geçen yıl aynı devre için onda altı bile değildi. Bu gibi malların fiyatları girenceli olarak sürekli bir düşme gösterir. Bu durum giderek bu malları daha çok ihraç etmek yoluyla döviz geliri artırarak yerine tam tersi bir durum yaratır. Sağlıklı bir ihracat yapısına sahip olmamak anlamı dolay ortaya çıkan bu durum aynı zamanda çözümün gecikmesine de neden olmaktadır.

Bu yılın ilk aylarındaki ihracatta görülen yüksek artış aslında kimsiyetmelde bir umutlanmaya itenmişse de, gene de bu girişle bu yıl da atlatılabili-

nir mi, gibi sorulara kaynak olmuştur. Geçen bir süre için bile olsa yılın ihracatının iki milyar dolar olarak, planada öngörüldüğü düzeyde, gerçekleştirileceği düşünülmüştür. Halbuki bu artış geçen yıldan kalan pamuk stoğunun hızla elden çıkarılmasıyla sağlanmış ve geçici olduğu vurgulanmıştır. Gerçekten de aylar boyunca ihracat gelirleri hızla düşmekte. Bunun mevsimlik bir olgu olarak böyle olması beklenir. Ne var ki düşüş mevsimlik düşüşleri de geçen bir hızla gerçekleşiyor. Rahatça söylenebilir ki ihracat 1 milyar 800 milyon dolara ancak varacaktır. Olumlu hava koşullarının yaratacağı rekor bir buğday üretiminin olanak sağladığı buğday ihracı gözönünde bulundurulacak bu iyimser kestirim yapılmaktadır.

İTHALATIN YÜKSELMESİ DURDURULAMIYOR

Diğer yandan ithalat giderleri azımsızca yükselmektedir. Hükümetin aldığı bir dizi önlemin bunu değiştirmeye gücü yetmez. Geçtiğimiz ay içinde açıklanan ithalat karşılıklarının beş gün içinde Merkez Bankası'na yatırılması zorunluluğu iş çevrelerinde büyük tepkilerle karşılanmıştır. Bu önlemin gerek-

lerini yerine getirmek için öne sürülen tepkiler hükümetten sert bir yanıt almıştır. Gözlenmesi gereken tepkilerin ve hoşnutsuzluğun varlığı. Hoşnutsuzluğun yaratacağı diğer tepkiler gözönünde bulundurulmalı. Aynı konuda alınan diğer bir önlem transferlerin geciktirilmesi. Artık kısa devre gecikmeler bile sanayi çok çabuk etkiliyor. Yakınmaların çeşitliliği ve boyutları günlük gazetelere bile geçmeye başladı. Dolayısıyla, alınan bu gibi önlemlerle ithalatın kısılmasını, oanağı yok. Sanayi yüksek bir ithalat gereksinimine sahip. Bu böyle oldukça önlemler ancak geri tepeler. Gerçekten, hem ithalatın hem de ihracatın yapısını ve boyutlarını değiştirmek için önce sanayinin yapısını değiştirmek.

ENFLASYON HIZLANIYOR

Ihraç ettiğimiz malların fiyatları girenceli olarak düşerken, bunun tam tersi ithal ettiğimiz mallar için gerçekleşiyor. Bu da, hammadde ve ara malların belirli bir kısmı için dışa bağımlı olan sanayi maliyetlerini artırıyor. Fiyatların çeşitli önlemler almabilir. İthal fiyatlarının artışı doğan durumu düzeltmenin tek yolu ise, dış ticaret yapısını değiştirmesiyle ilgili yukarıda söylenlere bağlı. Bunun ötesinde fiyat artışlarını

Sermaye birikimini hızlandırmak için yeni enflasyonlar

MEHMET COŞKUN

Burjuvazinin örgütlediği Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, bir süre önce İzmir'de bir toplantı düzenledi. Toplantının gündeminde iki ana sorun vardı. Birincisi burjuvazinin deyimile "işçi hareketleri karşısında toplu tedbirler alacak" bir örgütün kurulması, ikincisi "fiyat artışları". İkinci konu görüşülürken burjuvazinin talebi açıkça dile getirildi: "Enflasyonla bir arada yaşamayı öğrenmek gereklidir." Bu söz toplantıda aynen kullanıldı. Yılların özlemi ilk kez somut olarak açıklandı.

Burjuvazi, fiyat artışları olarak bilinen enflasyon sonucundaki sermaye birikimini, çalışan sınıfların gerçek gelir kayıplarından sağlanmanın tadını fazlasızın destesinde 12 Mart döneminde tadmıştı. Şimdi de yinelenmesini istiyordu. Gerçekten de 1970 yılının ardından gelen enflasyon burjuvaziyi milyarlara ifade edilen bir kazanç getirmişti. 1971 yılında 3 milyar lira dolaylarında olan sermaye şirketlerinin ana mallarına eklenen yıllık tutar, 1972 yılında 5 milyara, enflasyonun hızlandığı bu yılın ardından 1973'de 9 milyar 695 milyon liraya, 1974'de ise 10 milyar 406 milyon liraya çıkmıştı. Yani bu yıllarda burjuvazi sermayesine bu değerler kadar eklerde bulundu. Çalışanların gerçek gelirlerinde azalmaların olduğu bu yılların ürünü büyük holdingler ticari hayatı sarı, artan kâr oranları yeni sermaye malları altına yöndeldi.

Enflasyon hızında nisbi yaşayışlarının görüldüğü 1974 yılının ardından 1975'de ise eklenen sermaye yeniden 1973 yılındaki düzeyine indi. Fiyat artışları da dikkate alınrsa gerçek anlamda burjuvazi 1975 yılında ancak 1972 yılındaki kadar sermaye birikimi sağlayabildi. Bu, büyümesi için yeterli değildi, yeni enflasyonlara, yeni fiyat artışlarına ihtiyacı vardı. İzmir toplantısında bu dile getirildi.

1975 yılının ilk ayları, burjuvazinin istemleri yönünde fiyat artışlarının yeniden hızlanmasına yol açan gelişmelerle doluydu. Bir yandan kamu kesimi üretimde payı az olan, ancak çeşitli güvörlükleri arasında yeni zamlara hak kazandıran fiyat artışlarının kaynağı olurken, bir yandan da tarımsal ürünlere dayalı hayat pahalılığı hızlandı. Bunun sonucunda yılın ilk dört ayında fiyat artışları bir önceki yılın üzerine çıkmaya başladı. İlk kez 1975 yılının Eylül ayından itibaren toptan eşya fiyatları endeksinde başlayan yükselmeler 1976 yılının ikinci ayından itibaren de tüketici endekslerine yansımaya başladı.

Çalışanların kullandıkları mallara göre düzenlenmesi açısından daha çok anlamlılık birtane satış bu endekslerde. İleride göre artışlar bizzat nitelikli olmakla birlikte oransal olarak farklılıklar gösterdi. İstanbul'da Şubat ayından Nisan'ı ayına dek fiyatlar yüzde 4.3 oranında, Ankara'da yüzde 6.8, İzmir'de yüzde 3.9, Adana'da ise yüzde 8.6 oranında arttı. Tüm bu artışlar yalnız iki ay içindi.

Genel tüketim maddeleri içinde ağırlığı en fazla olan gıda maddelerindeki artış hızları ise izlenmesi güç düzeyde gerçekleşti.

HERŞEY ONLAR İÇİN

Gıda maddeleri fiyatlarında en hızlı artış Sabancı'nın ülkesi Adana'da gerçekleşti. Sermaye birikiminin en yoğun olduğu iller başında gelen Adana'da dört ay içinde sebze fiyatları yüzde 60.8 oranında arttı. Komando işgalindeki Devlet İstatistik Enstitüsü'nün derlediği bilgilere göre, Aralık ayında Adana'da 100 liraya dolan bir pazara filesine aynı besin maddelerini Nisan ayında doldurabilmek için artık 160 liraya gerek var. Bir başka deyişle, her yüz liralık sebze alış verişinde dört ay öncesine göre bir günlük asgari ücret kadar daha fazla yazılabilir.

Sebze ve meyve fiyatlarındaki artışlar yalnız Sabancı'nın iplik işlerinin bulunduğu kente özgü değildir. İstanbul'da aynı süre içinde bu tür maddelerin fiyatları yüzde 40 oranında arttı. Ankara'da ise artış yüzde 29 dolaylarında oldu.

Genel olarak artışın yüzde 40 dolaylarında olduğu kabul edilebilir. Bilindiği gibi ülkemizde günlük ortalama işçi ücreti 85 liradır. Bir işçinin Aralık ayında evinin haftalık sebze gereksinimi için ayırdığı para miktarı 100 liraysa, Nisan sonunda aynı besin maddelerini alabilmek için her hafta yarım gün daha fazla çalışmasına gerek vardır. Bir başka deyişle, bu işçinin aldığı ücretin yarım günlük çalışmasına ilişkin bölümü işverene kalmaktadır.

İzmir'de toptan "enflasyonla birlikte yaşama"yı öneren burjuvazinin de dileği bu gelişimin devamından başka birşey değildir.

MC İktidarının kuruluğu günden Mayıs ayı sonuna kadar Ticaret Bakanlığı'nın resmi istatistiklerine göre sanayi maddeleri fiyatları yüzde 19 oranında arttı. Fiyat artışları özellikle dokuma maddelerinde yoğunluk kazandı. Dokuma maddelerinin fiyatları 14 ay içinde yüzde 45 oranında yükseldi.

Yalnız yılın ilk beş ayında dokuma maddeleri fiyatlarında yüzde 25 artış gerçekleşti. Böylece, MC İktidarını sanayi burjuvazisinin talepleri yönünde fiyat artışlarının devamına göz yumdu.

Son beş ay içinde sanayi maddelerinin fiyatlarında yüzde 12 artış gerçekleşti. Bunda en büyük paya da dokuma maddeleri sahip. Yapı malzemeleri spekülörlere şirin görünme hevesi içindeki MC, karaborsayı da teşvik ederek yapı malzemelerini beş ayda yüzde 28 zam yapılmasını kabul etti.

Şimdi, krediler alanında oynanan oyunlarla MC fiyat artışlarının teşvik edilmesine devam ediyor. Önümüzdeki aylarda çalışan kitleleri yeni sıkıntılı dönem bekliyor. Kapitalizmin enflasyonla sermaye birikimi politikasının tüm kılıfları da buna göre ayarlandı.

GETİRDİKLERİ

çkileyen diğer ilişkiler, yine sanayinin yapısından kaynaklanıyor. Belirli bir ikisine değinelim.

Sanayi yüksek oranlarda kredi kullanır. Faiz haddinin son yıllarda ulaştığı boyutlar biliniyor. Bazı dallarda dış finansman kullanımını yüzde doksan aşılıyor. Böyle olunca faiz maliyetini yüksek fiyatlar yoluyla karşılamak en sık başvurulan yol. Yalnız gerek ithal malları fiyatları ve gerekse maliyetleri artırıcı diğer etkiler fiyat artışını tümüyle açıklamakta yetersiz. Sanayinin maliyet yapısına ilişkin çalışmaların gösterdiği bir olgu daha var: Karların toplam satış değerleri içindeki payı giderek artıyor. Bunun anlamı açık. Fiyatlar yalnız maliyetlerle aynı oranda artırılmakla kalmıyor, aynı zamanda öyle bir hızla artıyor ki, giderek kâr paylarını da artırıyor. Fiyatların bu yıl yüzde 25'i geçen bir hızla artması beklemek gerekiyor. Buradan çıkarılacak sonuç yine bir dizi önlemler toplamı değil. Yukarıda yapıldığı gibi ilişki söyleneler burada geçerli.

SSK GENEL KURULU

işçilere, zincirlerinden başka kaybedecek ne vermeli??

Her yıl Haziran ayının son günlerinde yetkisz bir genel kurul toplanır. Bu, Sosyal Sigortalar Kurumu genel kuruludur. Yetkisz oluşu, SSK'nın işleyişini etkileyici yönde hiç bir karar alamamasındandır. Yani "en yetkili organ Genel Kurul'dur" ilkesi burada geçerli değildir.

Bu yetkisz genel kurula hükümet kesiminden, işveren kesiminden ve Türk İş kesiminden delegeler katılır. Yasalarda var olan ana kuralın üçüncü kesimin işçi kesimi olması hüküme rağmen, bugüne kadarki uygulamada bu kural Türk İş kesimi olarak işletilmiştir. Bu işleyiş karşısında, her yıl olduğu gibi yine eleştirileceği bilindiğinden, genel kurulu açış konuşmasında Sosyal Güvenlik Bakanı Mahir Ablum eleştiriyi peşin olarak karşılık vermiştir. Bu karşılıkta, konunun özünden kaçma vardır. Bakan bu konuda şunu söylüyor: "Bugüne kadarki hükümetlerin yaptığını yaptık ve SSK genel kuruluna Türk İş kesiminden delegeler çağırarak, yaptığımız uygulamaya bize özgü değildirdi."

Bu karşılıklı Türk İş kesiminin çağırmasını gerektiriyor yok, yasal dayanağı da yok. Aksine, gerektiriyor ve yasal dayanağı olmayan çağrı bu sakatlığı ortaya çıkarmamak için kaçma var.

Oysa, SSK'ya hiçbir katkısı bulunmayan hükümet temsilcilerinin ne işi var bu kurulda? Ayrıca işçilerin sosyal güvencilik kurulunda işveren kesiminden ne işi var? Özensi yasadaki var olan kurullar bile gerçekçi değil.

Ashnda bu, çalıma hayatının her alanında işleyen ünlü üçlü ittifakın SSK'ya yansımalarıdır. Bu ittifakta zaman zaman çatlamalar duyulursa da onarılmış pek uzun zaman almaz. Geçtiğimiz hafta çalışmalarını tamamlayan SSK'nın yetkisz 31. genel kurulunda, hem çatalmaları hem de onarılmaları görmek müm-

SORUMSUZ MALİ POLİTİKA

Kredi ve finansman sorunlarının olumsuz etkileri bu kadar değil. Kamu iktisadi teşekküllerinde üretilen malların ucuz olarak sanayiye geçmesini sağlayabilmek için kullandıkları zararları kapatmakta, Merkez Bankası'nın kaynaklarını cömertçe harcanması da var. Dolayısıyla bu gibi harcanmalar doğrudan özel kesime açılmış kredilere benzer bir işlev görüyor. Bu yolun gerekliliği, gene özel kesim sanayinin, kendi gereksinim duyduğu temel malları üretmekten kaçınmadığı hafif sanayi ağırlık vermesinden. Özel kesimin girmeye yanaşmadığı dallarda, girişim hem kamu kesiminden bekleniyor, hem de bu kesimin ürettiği mal ve hizmetlerin kendilerine ucuz sunulması sağlanıyor. Bu sorumsuz politika emisyon hacminin, dolayısıyla para hacminin başboş artışı doğuruyor. Fiyatlar üzerindeki diğer bir baskı da durmadan geliyor.

Bütün bu olumsuz koşullar, bir ta-

raftan Türkiye ekonomisini darboğuzdan darboğuzdan götürürken, diğer taraftan sermayenin giderek daha yüksek kârlarla çalışmasına olanak sağlıyor. Bu da yelteniyor olsa gerek ki, ücretlerin düşük seviyelerde tutulabilmesi için akla gelecek her yol deniyor. Bunun kaba kuvvetle yapılabilmesi, işçi sınıfının giderek bilinçlenmesi ve örgünlmesi üdeleriyle güçleştiği, uzun zamandır kullanmak gereksinimini duymadıkları bir yolu denemeye başladılar: Hızlı görünmek. Hızlı bir propaganda ile bir yandan işçi isteklerinin "haksızlığı" ileri sürülürken diğer yandan da seminerler, oturmaurlar yoluyla "sorunların halka götürülmesi" ve "halkla kaynaşma" yolları deniyor.

ÜCRETLER GÖRECELİ OLARAK GERİLİYOR

Bu kampanyanın başarı olasılığı büyük değil. Fakat işçi istekleriyle ilgili söylenelere tepki göstermek de olanaksız. Nitekim son zamanlarda bu

yönde çalışmalar hızlandı. Verimlilik artışının reel ücretlerdeki artışı geçtiği biliniyor. Ayrıca yalnız bu yolla son onbeş yıl içinde yüz milyarlarca liranın onbeş çarptırılması olduğu hesaplandı. Ücret politikasıyla ilişkili girişimlerin verimlilik artışlarını ne yönde etkileyeceği açık. Gerektiği şekilde ödüllendirilme bir verimlilik artışı konusunda işçilerin arlık pek gönüllü olmamaları gerekir. Ücretler konusunda özelliikle son zamanlarda vurgulanan diğer bir olgu, çetilli sanayi dallarında düzenli olarak gözlenen ücret farklılaşmaları. Temelde aynı beceriyi ve çabayı gerektiren iki işden biri, buldukları iki ayrı dalda göre bazan diğerinin yarısı bir ücret alıyor. Bu özellik, sanayi dallarından hangisinin daha çok iş tüketim için, hangisinin aynı zamanda ihracat için üretilmeye bağlı.

Sonuç olarak, ekonomi öyle bir darboğuz içinde ki, dar boğazı giderek için başvurulan önlemlerin ve girişimlerin herbiri darboğuzı artırıcı etki yaratıyor. Yanlış anlama olmaması için belirtmekte yarar var: Bu yapıya rağmen, bugünün araçlarıyla bile bu darboğuzdan çıkmak, hiç değilse darboğuzı hafifletmek olanağı var. Yalnız bunu yapmak, hükümet ile sermayeyi karşı karşıya getirmek demek. Bir kere, ilükuümet bunu yapacak güce değil. Ayrıca yapmayı istemesi için de neden yok.

HİZMET YERİNE POLİTİK YATIRIM

borcun tamamı ya teminat altında ya da taksitde bağlanmış durumdadır."

Bu kesimin yakınması, SSK fonlarından sanayi kesiminin yararlanmamasındandır. Oysa işsizliğe çare sanayinin elindedir, yatırım yapılmalıdır, fabrikalar kurulmalıdır, fabrikalarda işçiler çalışmalıdır.

Aynı sözcü "işçi konutları kredisinin ne ölçüde tahsil edildiği hakkında ciddi bir açıklama yoktur" derken, kurum fonlarının ikinci derecede aktarıldığı inşaat sektörüne karşı çıkmaktadır.

Gerçekten de 27 milyarlık plasmanın 5,2 milyar, yani % 18,72'si işçi mesken kredilerine ayrılmıştır. Rafet İbrahimoglu bu miktarın 7 milyar aşuğünü söylüyor; elbet bir bildiği var. Bu paralara sokağa atılmış, toprağa gömülmüş olarak bakıyor ve bunların sanayi yatırımlarına gilmediğine hayflıyor.

İşçi meskenleri konusunda MC'nin başbakan yardımcılarında Turhan Feyzioğlu ise başka düşünüyor. Bu husustaki görüşünü dile getirirken şöyle söylüyor: "İşçi ve işveren kesiminin temelinde sosyal güvenlik ihtiyacı konusunda birleşmiş olması son derece sevindiricidir... Bu ittifak Türkiye'nin geleceğine güvenle bakmak için bir teminatır." Bu sözlerden sonra söyledikleri ile sanayi kesiminin sözcüsünden ayrılıyor. Ayrıldığı nokta işçi meskenleri konusunda sadece. Getirdiği gerektiriyor ise sanayi kesiminin katılması gerekir. Bakın ne diyor Feyzioğlu: "Hiç kimse Türk işçisine dönüp, bir takım zehirli reçeteler sunmak imkanına sahip olmamalıdır. Hiç kimse Türk işçisine dönüp, senin zincirlerinden başka kaybedeceğin ne var tarzında... reçeteyi sunmaya kalkışmamalıdır. Bunun için, Türk işçisinin kaybedeceği bir şeye sahip kilmak zorundayız. Bu toplumu ev sahibi yapınak zorundayız."

SSK'NIN KAYNAKLARI

Buğün uygulanan sisteme göre, Sosyal Sigortalar Kurumu, ileride yapacağı ödemeler için fon biriktirmektedir. Biriktirilen bu fonlar ağırlıklı olarak devlet tahvillerine yatırılmaktadır. Yasada bunun oranı belirtilmiş de uygulamada bu oran da aşılacaktır. Yasada oran % 40; uygulamada ise, 1975 yılı sonu itibarıyla % 56,01. Başka bir deyişle, kurumun 27 milyar liralık plasmanının 15,5 milyar devlet tahvillerine yatırılmış.

Bu biriktirme sistemine "kapitalizasyon" sistemi deniliyor. Buğün dünyanın hiçbir ülkesinde uygulanıyor.

Bir başka sistem de "reperitasyon" sistemi. Bu sistemde fon biriktirme yerine mevcut fonları yatırımda kullanma var. Bir de sigortalı olanların kapsamları sürekli artırarak, elde edilen pirimlerle, fonlarla karşılanmasını gereken ödemelerin karşılanması söz konusu.

Bu yeni sistemi başından beri savunan, işveren kesimi. Şimdi Türk İş kesimi de ağırlıklı olarak savunmaya başlamış. Bu konuda söylenen şu: Bu fonlar sanayiye aktarılmalı; yatırım yapılmalı; yeni fabrikalar açılmalı ve yeni fabrikalarda yeni işçiler çalışmalı.

İşveren kesimi sözcüsü ise, önce SSK'ya 3 milyar borcu olan işverenlerin büyük bölümünün sanayici olmadığını dile getiriyor. Ve ekliyor: "sanayi kesiminin pirim borcu 700 milyondur ve bu

CALLAGHAN HÜKÜMETİ MUHAFAZAKAR İKTİDARIN YOLUNU TEMİZLİYOR

GECİĞİMİZ HAFTA BİR AÇIKLAMA YAPAN BOYUK BRİTANYA KOMÜNİST PARTİSİ GENEL SEKRETERİ GORDON MC LENNAN, CALLAGHAN'IN BUGÜNKÜ ÇİZGİSİNİ SORDURMESA HALİNDE MUHAFAZAKARLAR HÜKÜMETİNİN ÇOK KUVVETLİ BİR İHTİMAL HALİNE GELECEĞİNİ BELİRTTİ. CALLAGHAN'IN BAŞBAKAN OLMASININ, WILSON POLİTİKASININ BİR DEVAMI OLDUĞUNU BELİRTEN MC LENNAN, İŞÇİ PARTİSİ İÇİNDEKİ SOL KANADIN DA SON EKONOMİK ÖNLEMLERİ DESTEKLEDİĞİNİ HATIRLATTI. MC LENNAN'IN KENDİSİNE YÖNELTİLEN SORULARA VERDİĞİ YANITLARI AŞAĞIDA BULACAĞSINIZ.

● Harold Wilson'un başbakanlıktan ayrılışı sizce sınıf uzlaşmacılığı politikasının iflasını mı noktalamaktadır? Wilson yönetiminin bir bilançosunu yapar mısınız?

Bay Wilson, istifası sırasında gereklerini de açıkladı: 60 yaşına gelmesini ve uzun zamandır bakanlık ve başbakanlık yapmasını ileri sürdü. Bunlar istifasının resmi gerekçeleri idi. Aslında rol oynamış başka faktörler de olabilir. Fakat istifanın temelindeki nedenleri üzerine varsayımlar yürütmek gereksizdir. Wilson gerek iç gerekse dış politikada sürekli olarak emekçilerin ve sosyalizmin çıkarlarına karşı bir politika yürütmüştür. Son yıllarda sağ sosyal-demokrat bir politikanın takipçisi olmuştur. Dolayısıyla başbakanlıktan istifası işçi sınıfı ve uluslararası sosyalist hareket için bir gerileme değildir. Wilson, sosyal-demokrat hareket içinde, sosyalistlerle komünistler arasında işbirliğine her zaman karşı çıkmış biridir ve bunu sosyalist enternasyonal yöneticilerinin önünde geçenerde de belirtmiştir. Böyle bir kişinin İngiltere'deki Laborist hareketin yönetiminden ayrılması, bizzet bu hareketin bir gerilemesi değildir.

Wilson, İngiltere'nin derin bir kapitalist bunalımdan geçtiği bir dönemde istifa etmiştir. İşçi sınıfının ve İngiliz Laborist hareketinin önündeki sorun Wilson başbakan olsun olmasın aynıdır: Bunalımdan çıkmanın yolu bulunmalı, ülkemizde daha geniş bir demokrasi yoluna girilmelidir.

● James Callaghan'ın başbakanlığı gelişti bir politika değişikliği mi, yoksa halktaki huzursuzluğun önünde "görünüşü kurtararak" yeniden bir zaman kazanma çabası mıdır?

Birinin yerine diğerinin geçmesi İngiltere hükümetinin politikasını hiçbir biçimde değiştirmeyecektir. Bay Callaghan uzun süre boyunca sağ bir politikanın yürütülmesini Wilson'la işbirliği yapmıştır. Ayrıca Wilson'un halefinin kendi politikasını sürdüreceğinden emin olmadan istifa etmediği kanısındayız.

Callaghan'ın başbakan olmasından sonra hükümette bazı kişisel değişiklikler yapıldı. Bu değişiklikler, Wilson'un politikasının sadece sürdürülmesi kalınmayacağına, daha da yoğunlaştırılacağına göstermektedir. Başbakanın 16 Haziran'da yaptığı bir açıklamada, işçilerin ve sendikaların, İngiltere'nin bunalımdan çıkabilmesi için ücretlerinden ve yaşam koşullarından fedakârlık yapmaları zorunluluğundan söz etmesi de bunu kanıtlanmaktadır.

Ücretlerin kontrolü politikası ciddi bir biçimde yoğunlaştırılmış bulunuyor. Wilson zamanında ücret artışları yüzde

10'la sınırlandırılmıştı. Şimdi ise bu, yüzde 4.5 olacak. Geçen yılın Nisan ayından bu Nisan'a kadarki dönemde resmen saptanan enflasyon oranı ise yüzde 18.9 olmuştur ...

Bazılarına göre sadece ücretlerin sınırlandırılması söz konusu. Komünistler ise, gerçek ücretlerin de düştüğünü belirtiyorlar. Bu ücret azalmasının ötesinde, toplumsal ve kamusal hizmetlerden de kısıntı yapılmaktadır ve işsizlik azalacağı benzememektedir. Resmi rakamlara

MUCADELE SÜRÜYÜR

göre işsiz sayısı bugün 1 milyon 250 bindir. (Geçen hafta yayınlanan son hükümet istatistiklerinde ise işsiz sayısı 1 milyon 332 bin 605 olarak geçmektedir. Bu sayı, faal nüfusun yüzde 5.7'sini bulmaktadır). Gerçekte ise ülkemizde 500 bin işsiz bulunduğu kolaylıkla ileri sürülebilir. Bu durumun değişeceğini düşünmemize yol açacak bir olgu da ortada yoktur.

● Emekçilerin yaşam düzeyine karşı yönelen bu son saldırı, hükümet tarafından, Sendikalar Konfederasyonu'nun (10 milyon üyeli TUC) yöneticilerinin desteği alınarak karşılaştırıldı ve uygulanmaya kondu. Sendikalarla iktidar arasındaki işbirliğini işçiler nasıl değerlendiriyor?

Callaghan hükümetinin ücret politikası geçen hafta TUC'un özel kongresi tarafından onaylandı. 17'ye karşı 1 gi-bir çok büyük bir çoğunluk tarafından. Ancak bunun nedeni, işçilerin fedakârlıkta bulunmaya yatkın olmaları değildir. Yayın araçlarının yoğun propagandası ve hükümetin bitip tükenmez çağrısıyla, işçiler, İngiltere'yi bunalımdan çıkarmak için fedakârlığın gerektiğine inanılmaya çalışılmış, en azından buna hazır hale getirilmiştir. Buna karşılık kendilerine tabanda basvurulan maden

işçileri bu yeni "toplumsal sözleşme"ye yüzde 46 oranında karşı çıkmışlar; TUC özet kongresinden önce toplanan gemi işçileri konferansı da bu sözleşmeyi reddetmiştir. Fakat buna kulak asılmamıştır. İşçilerin duygularıyla sendika yöneticilerinin kararları arasında belirli bir uyumsuzluk vardır.

Ayrıca, ülkemizde işçi hükümetin alternatifi, daha da işçi ve sendika düşmanı olan muhafazakar hükümetidir. İşçi hükümeti sendikalara: "Bunalımdan çıkamak için sizin desteğinize ihtiyacım var. Ve eğer beni desteklemezseniz genel

lerdir. Bu durum, hükümetin ekonomik politikası ve sonuçları konusunda sendikal hareket içinde bir karışıklık, bir belirsizlik yaratmaktadır. Görüldüğü gibi, gerek sendikal hareketin gerekse İşçi Partisi'nin solu, Callaghan'ın işçi politikasına karşı sınıfsal, açıkça sosyalist bir tavır takınmaktadır.

Ancak, ithalatın kontrolü, sermaye ihracının denetimi, kamu mülkiyetinin ve kamu kuruluşlarının genişletilmesi, askerî bütçenin azaltılması, İngiltere'nin AET'ye katılımının sınırlandırılması, sosyalist ülkelerle ticarete önem verilmesi, servet vergilerinin artırılması, çokuluslu şirketlerin kontrolü gibi sorunlarda sendikal hareketteki ve İşçi Partisi'ndeki sol kanat içinde geniş bir görüş birliği mevcuttur.

Bazı önemli sorunlarda açık bir görüşü olmakla birlikte, sol'un, ücretlerin ve kamu harcamalarının azaltılması konusunda hükümetle anlaşması önemli bir sorundur. Buna rağmen ikinci dünya savaşından bu yana sol'da büyük bir ilerleme vardır.

İşçi Partisi sol'unun temeldeki tavrı, İşçi Partisi'nin 1973'te kabul edilen programında net bir biçimde görülmektedir. Bu program, "iktidarı ve servetlerin temelli ve geri dönmek üzere emekçilere ve ailelerine devredilmesini" öngörmektedir. Eğer ücretlerin sınırlandırılmasına karşı çıkma konusunda, sol bir politika izlenmesi gereğinden gösterilen kararlılık tekrarlanabilirse, bundan çok farklı bir durum ortaya çıkacaktır.

● O halde, ülkenizin kapitalizmin bunalımının bu özellikle keskin dönemlerinden çıkmasını mümkün görüyorsunuz. Büyük Britanya Komünist Partisi tarafından önerilen çözüm yolları nelerdir bu konuda?

Komünistler, işçi hükümetinin politikasının onu kurtarmayacağını söylüyorlar. Diyorum ki, bu yolda ısrar etmeleri halinde gelecek seçimlerde muhafazakarlar geri dönecektir. "Tori"lerin geri dönüşünü engellemenin tek yolu ise, emekçilerin gelirlerinin artırılmasına dayanan ekonomik bir gelişme çizgisini izleme konusunda kesin bir karar alınmasıdır. Bu yalnız "Tori"lerin gelişini önlemek için değil, ülkeyi bunalımdan çıkarmak için de zorunludur. Bizim programımız şudur:

- Halkın gelirlerinin yükseltilmesi yoluyla ekonominin genişletilmesi,
- Sermaye ihracının kontrolü ve sanayinin devlet eline ciddi olarak alınması, dolayısıyla kamu kuruluşlarının genişletilmesi çerçevesinde yatırımın sanayiye yöneltilmesi,
- Kamu sektörünün genişletilmesi ve ithalatın, özellikle bugünlerde ülkeyi doldurulan mamul maddelerin ithalatının kontrolü yoluyla, ekonominin canlandırılması;

- Silahlanma konusundaki bugünkü politikanın değiştirilmesi; askerî harcamaların azaltılması ve serbest kalan sermayenin bir başka ekonominin ve toplum sektörünün geliştirilmesi için kullanılması;

- Ülke politikasının gelişiminde feci sonuçları bulunan AET'den çıkılması;
- Servet ve kârlardan alınan vergilerin artırılması;
- Diğer ülkelerle, özellikle sosyalist ülkelerle ticaretin geliştirilmesi.

Komünistlerin, bunalıma karşı mücadele edilemesini sağlayacağına inandıkları bu politika, işçi hükümetinin devamlı sağlayacak ve daha geniş bir demokrasiye ve sosyalizme giden yolu açacaktır.

FEDERAL ALMAN
SEÇİMLERİ YAKLAŞIRKEN

Federal Almanya'da 3 Ekim'de yapılacak genel seçimler yaklaşırken, iktidara hazırlanan sağ ve aşırı-sağ güçlerin politik gösterileri yoğunlaştı. Joseph Strauss'un Hristiyan Sosyal Birlik (CSU) partisinin olağanüstü kongresiyle birlikte, seçim kampanyası öncesindeki hazırlıklar tamamlanırken, Alman Sağ'ında önemli açıklıklar da elde edildi: Buna göre J. Strauss'un başbuğluğu altında güçlerini toplayan gericilik, bu seçim kampanyası boyunca en tehlikeli sloganları kullanmaktan çekinmeyecek.

Helmut Kohl yönetimindeki Hristiyan Demokrat Birlik (CDU) partisinin olağanüstü kongresi 24-26 Mayıs tarihlerinde Hannover'de yapılmış (Yürüyüş S. 61) ve Sosyal Demokratlar hedef alınarak "Sosyalizm değil, Hürriyet" sloganının etrafında bütün sağın bütünleştirilmesinin taktik bir adımı atılmıştı. Aslında, tüm ülke çapında örgütü bulunan CDU kongresinin iplerini elinde tutan, şu an için örgütlenmesini sadece Bavarya ile sınırlı tutmayı taktik açıdan gerekli gören J. Strauss'tan başkası değildi.

Sağ'ın, "sosyalizm değil, hürriyet" sloganıyla kısırmaya çalıştığı Alman Sosyal Demokrat Partisi (SPD) yönetimi ise, 18-19 Haziran'da Dortmund'da toplanan olağanüstü kongrede, bu suçlamanın asılsızlığını ispatlama niyetini "teyid etti". Brandt, kongredeki konuşmasında, CDU-CSU ittifakının "ekonomide gerekli değişiklikleri yapmaktan aciz olduğunu, bu acizini kapamak için korkutma yoluna başvurduğunu" açıklıyordu. Kongrede, seçim platformunda partinin savunacağı sloganlar da saptandı.

SPD içindeki "Jusos" adındaki sol muhalefet, birkaç hafta önce Solingen'de toplanan bir kongrede, sermaye üzerine vergilendirme, devletin yatırımları kontrol etmesi, kilit sanayilerin devletleştirilmesi gibi bazı talepler ileri sürmüştü. Bu taleplerin CDU yöneticileri tarafından "komünizm"le suçlanmasından dolayı Brandt olayı hafiften almış, "bu eski reçetelerle vakit öldürmeye gerek yok" gibi bir açıklamayla olayı kapatmıştı. Parti'nin Dortmund kongresi ise, Jusos'ların, daha önceki Mannheim kongresindekinden daha da cılız bir varlık göstermelerine tanık oldu.

Ancak SPD'de sağlandığı imajı yaratılan bu "birlik", gerçekte, Brandt ve Schmidt'e bağlanan "mucize" umutlarına dayanıyordu. Diğer bir deyişle, SPD, iç politikada parti aleyhine gelişen ve hristiyanları iktidar aday yapacak kadar güçlenen tepkilere karşı, bu iki ismin arkasına bütünüyordu...

Dortmund'un renkli tek gösterisi ise, hristiyanların "sosyalizm değil hürriyet" sloganına karşı döktürülen edebiyat oldu. Konuşmacılar bir yandan "sosyal-demokratizm" in özgürlüğün en büyük güvencesi olduğunu ileri sürerken, ikinci cümlelerinde de "komünizme karşı en güçlü mücahitin de sosyal demokrasi olduğunu" eklemeyi unutmuyorlardı.

Öte yandan SPD'nin, önümüzdeki günlerde CDU ve CSU'yu parasal olarak destekleyen örgütlerle ilgili bir kitapçık yayınlayacağı belirtiliyor. Söz konusu listede, ülkedeki iki işveren örgütlenmesinin de lideri ve eski SS Subayı Hanns Martin Schleyer; BASF adlı tröstün yöneticilerinden W. Heintzeler, Mannesmann şirketinden Egon Overbeck, Siemens'ten Paul Schnitker, Daimler-Benz'den J. Zahn gibi isimler yer alıyor. SPD yöneticileri basın patronlarını da yine CDU - CSU'yu desteklemekle suçuyorlar.

Hristiyanların seçim taktiği olarak başlattıkları, özgürlük üzerine tartışma, sosyal demokratların arasında, komünistlerin kamu görevlerinde çalışmalarını yasaklayan yasayla ilgili tartışmalara da yol açtı. SPD yöneticileri, baş sorumluluğunu taşıdıkları yasanın özüne karşı olmadıklarını, uygulamadaki "abartmaların" ise Hristiyan yönetimindeki yerel idarelerde görüldüğünü söylemekle yetindiler. Ancak Güney Hesse gibi sosyal demokratların yönetemediği bölgelerde de aynı "abartmaların" olduğu, kimi zaman sosyal demokrat militanların da bunların kurbanı oldukları, kongrenin girişinde biriken "yasa kurbanlarının" sayısından da ortaya çıktı.

SPD'nin Dortmund kongresinin en belirgin gelişimi, SPD yöneticilerinin kullandıkları şoven terminolojinin yoğunluğu oldu.

sosyalizm düşmanlığında yarışanlar

GISCARD: HEDEF SOSYALİZM..

FRANSA'DA SOL BİRLİK PARTİLERİNİN SON ANLAŞMASI SAC'I TELAŞLANDIRDI.

Fransa'da sol birliğe dahil üç parti (Komünist, Sosyalist ve Sol Radikaller) belediye seçimlerinde ortak listeler hazırlaması konusunda 28 Haziran'da anlaşmaya varmalarını, Fransa'nın politik çevrelerinde beklenmeyen bir olay etkisi yarattı.

Anlaşma gününe kadar sağ ve "ta-rafsız" basında olayın imkansızlığı işleniyor, bu hayali başarısızlığın sorumluluğu da peşinen Komünist Parti'nin uzlaşmaz tutumuna yükleniyordu. 28 Haziran günü yapılan bazı yorumlarda şu görüşlere bile raslanıyordu: "Sol'un bu sabah biraraya gelecek yöneticileri boşa zaman harcıyacaklarını hiçmiden bilmektedirler..."

Sağ'da bir soğuk düş etkisi bırakan anlaşma metni şöyleydi:

"Ortak Program'da imzası bulunan Partilerin heyetleri 28 Haziran günü toplanmışlar ve belediye seçimleri hazırlıklarını tartışmışlardır.

Üç kuruluş, departmantal ve yerel örgütlerini, ülkenin bütün komünlerinde, oylamaların ilk turundan itibaren mümkün olan en iyi sol birlik anlaşmasını gerçekleştirmek üzere doğrudan görüşmelere başlamaya çağırır.

Üç kuruluş, mümkün olan en iyi anlaşma deyiminden, özellikle şunu an-lamaktadırlar:

Listelerin hazırlanmasında, Ortak Program'ın imzalanmasında bu yana yapılan bütün kamuoyu yoklamalarının temel olarak alınması;

Ortak Program'ın doğrultulandan esinlenerek düzenlenecek bir belediye sözleşmesinden hareketle seçim dönemi boyunca gerekli yönetim dayanışmasının sağlanması.

Heyetler, sonbaharda yeniden biraraya gelme konusunda anlaşmışlardır." FKP'nin Paris'te Colonel-Fabien

meydanındaki Merkez Komitesi binasında imzalanan anlaşma karşısında Sağ'ın gizlenemeyen paniğini dengelemek ise "Agence France Presse"e düştü. AFP, haberinde, varılan anlaşmanın Sosyalist Parti'nin önerilerinden hareketle gerçekleştirildiğini "bildiriyor" böylece telaşa düşenlerin yüreğine su serpmeye çalışıyordu.

Gerçekte ise Sosyalist Parti'nin Dijon kongresinde bazılanan öneri ile, son anlaşma arasında çok büyük farklar vardı. Dijon önerisinde, listelerin daha birinci turdan itibaren hazırlanmasına değinilmiyor, listelere esas alınacak kistas üzerinde hiç durulmuyordu. Oysa son anlaşmanın en önemli hükümleri bunlardı.

Colonel-Fabien'de yapılan üçlü toplantıya açış konuşmasında, FKP Genel Sekreteri Georges Marchais, imzalanan anlaşmayla ilgili görüşlerini şöyle belirtiyordu:

"Partilerimiz arasında böyle bir anlaşmaya varılmasının, ülkemizde güçlü bir halk atılımına yol açacak nitelikte olacağına inanıyoruz. Böyle bir anlaşma, partilerimizin tümünün birçok belediye kazanmasına ya da birçok komündeki durumlarını güçlendirmesine, böylelikle emekçilerin çıkarma bir belediye politikasını hep birlikte uygulamasına olanak verebilecektir. Böyle bir mutabakatın yalnız kısa dönemde değil, gelecekte de geniş bir çerçevede önemli olacağına eklemeliyim. Bize göre, partilerimiz arasında varılacak böyle bir anlaşma 1978'deki seçim dönemi üzerinde ağırlığını duyuracaktır. Bugün varileceğimiz anlaşma birliğimizin güçlendirilmesinin, kamu işlerini açık bir anlayışla hep birlikte yönetme yeteneğimizin örneğini vermek için iyi de bir vesile olacaktır."

GISCARD - SCHMIT : NE KONUŞUYORLAR

BERLİN ZİRVESİ EMPERYALİZMİ TELAŞA DÜŞÜRDÜ

Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin başkenti Berlin'de yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı, 30 Haziran'da ortak bir belgenin heyet başkanları tarafından imzalanmasıyla sona erdi. Basının, içeriğinin yaygınlaşması için olağan ve olağanüstü çabalarını esirgemedikleri Konferansı, gerek kabul edilen ortak belge, gerekse Parti liderlerinin konuşmaları açısından büyük önem taşıyordu.

BREJNEV'İN KONUŞMASI

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Leonid Brejnev, Konferans'ın ilk günü, Finlandiya, Avusturya, Kıbrıs ve Federal Almanya'dan gelen heyet başkanlarını takiben konuştu. Brejnev, konuşmasının ilk bölümünde şunu belirtti:

"Partilerimiz değişik koşullarda ve farklı görevlerle çalışmakta, taktik ve stratejilerini kendi ülkelerinin özgül koşullarına uydurmaktadırlar. Ancak, ortak bir mücadelede yer almakta ve aynı yönde yürümektedirler; ortak bir hedef ve ortak bir amaç bizleri birleştirmektedir."

Brejnev, konuşmasının, Sovyetler Birliği'nin dış politikasına ve uluslararası duruma ayırdığı daha sonraki bölümünde ise şunları söyledi:

"Emperyalizmin Avrupa'ya alınmasını artık dikte edemeyeceği, bugün her zamankinden daha açıktır. Avrupa'nın alnyazısının belirlenmesinde kesin söz artık sosyalist devletlere, kapitalist ülkelerdeki işçi hareketlerine ve demokratik hareketlere aittir. Avrupa'nın 30 yıldır başı koşullarında yaşamasındaki belirleyici büyük etken de bu güçler olmuştur."

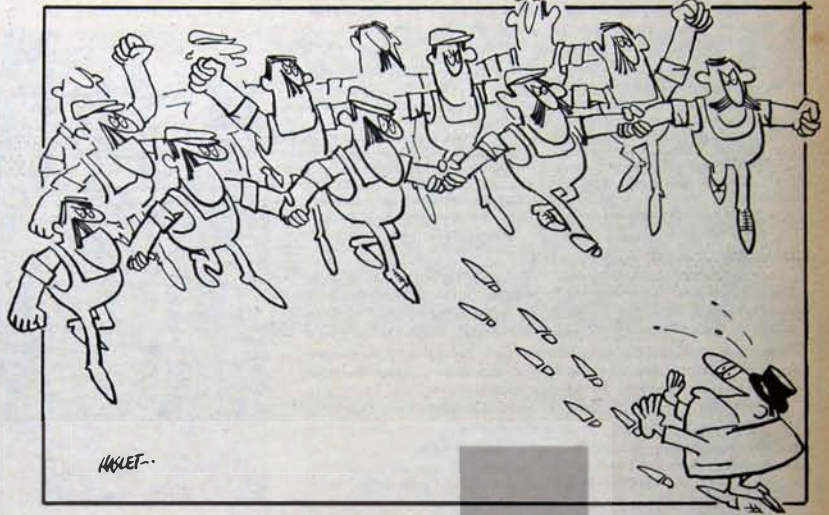
ASKERİ BLOKLAR

Brejnev, emperyalist çevrelerin iddia ettiğinin aksine, Sovyetler Birliği'nin "yıldan yıla askeri giderilerini artırmaya ve askeri bütçelerini kısıtlanmasında konusundaki genel bir mutabakat sağlamaya çalışan" bir ülke olduğunu belirttikten sonra şunları söyledi:

"Bilindiği gibi, sosyalist ülkeler, Kuzey Atlantik Örgütü'nün ve Varşova Paketi Örgütü'nün aynı anda feshedilmesi ve ilk adım olarak kendi askeri öngörülerini lağvedilmesi için defalarca öneride bulunmuşlardır. Bizler dünyanın askeri bloklara bölünmesine prensip olarak karşıyız ve her iki grubun da faaliyetlerinin aynı anda sona erdirilmesini sağlamak için mümkün olan her şeyi yapılışına hazırız."

Brejnev, bu konuda şu noktayı da vurguladı: "Varşova Paketi ile NATO'yu aynı plana koyma düşüncesini bize yabancıdır. Varşova Paketi denetim altına girer ve savunma örgütüdür. NATO ise, bir saldırgan ve halkların özgürlük mücadelesini yok etme aracı olarak kurulmuştur. Faaliyetlerine son verilmesi için ne yapılması yapılabilir buğüne kadar bu niteliği de değiştirmişti."

Brejnev, SSCB'nin dış politikasının Avrupa ve dünya ülkelerinin çıkarlarından kopuk olmadığını, bu politikaların yalnız Sovyet halkının çıkarlarına uyumla kalmayıp, bütün dünyadaki komünistlerin ortak mücadelesine yapılan bir katkı olduğunu söyledi.

PROLETER ENTERNASYONALİZMİ

Konuşmasının daha sonraki bölümlerinde, "burjuvazinin faaliyetlerinin uluslararası koordinasyonu"na değinen Brejnev, komünist partilerin, "her partinin hak eşitliği ve bağımsızlığına tam saygı içinde, özgürce kabul edilmiş bir işbirliğine" girmeleri gerektiğini belirtti.

"Proleter enternasyonalizminin halâ geçerli olup olmadığı, zamanını doldurmuş olup olmadığını ve bu ilkenin korunmasının komünist hareket içinde bir karar merkezi yaratmak anlamına gelip gelmeyeceği" gibi sorular olduğunu belirten Brejnev, enternasyonalizmin zamanını dolduğunu söz konusu olamayacağını hatırlattıktan sonra şöyle dedi:

"Hiç kimsenin böyle bir merkez yaratmaya niyeti yoktur." "Her parti kendi ülkesinin işçi sınıfından doğmuştur. Öncelikle, çıkarlarını dile getirdiği ve savunduğu kendi işçi sınıfına karşı sorumludur. Fakat bu olgu, komünistlerin enternasyonalist dayanışmasının da temelini oluşturur. Çünkü bütün ülkelerin işçileri aynı çıkar ve özelemlere sahiptirler."

Brejnev, daha sonra, her partinin, kendi ülkesindeki etkinliğinin büyüklüğü ölçüsünde, uluslararası sorunların çözümünde daha önemli ölçüde yer alabileceğini belirtti.

Kapitalist ülkelerde mücadele eden komünist partilerin, sosyalist ülkelerdeki komünist partilerle gösterdikleri dayanışmayı hatırlatan Brejnev, bu partilerin, "gerçekten demokratik bir rejimin kuruluşu ve sosyalizme geçiş için gerekli koşulları yaratılması için" verdikleri mücadelenin önemine değindi. Bu arada birçok komünist partinin kendilerini kabul ettirmiş birer siyasal güç haline geldiğini inandığını bir kanıtı, İtalyan Komünist Partisi'nin yasama seçimlerinde kazandığı olağanüstü başarı olduğunu dedi. SBKP Genel Sekreteri bu konuda şunları söyledi: "Bu başarıdan hepimiz mutluyuz ve İtalyan yoldaşlarımızın bu nun için kutluyoruz."

Berlin Zirvesi ile ilgili daha geniş ve ayrıntılı haberleri YÜRÜYÜŞ'ün gelecek sayısında bulacaksınız.

YORUM

29-30 Haziran tarihlerinde Alman Demokratik Cumhuriyeti başkentinde yapılan Zirve Toplantısı, proleter enternasyonalizmi ilkelere yeni bir zaferi oldu. Emperyalizmin, aleyhine gelişen uluslararası ortamda geriye doğru adımlara hazırlandığı bir sırada gerçekleşen Konferans, emperyalizmin tarih karşısındaki durumunun daha çarpıcı biçimde görülmesini sağladı. Gericiliğe karşı büyük bir ihtar oldu. Yumuşama sürecinin Avrupa'da kendisini kabul ettirdiği bir dönemde gerçekleşmesi, Konferans'ın ayırdedici nitelikleri arasındadır.

Emperyalist - burjuva basınındaki yoğun propaganda kampanyası Konferans'ın önemini yeterli kanıtı oldu. Proleter enternasyonalizmi ilkesinin, sömürülecek imaja uygun bir yorumunu aktüel hale getirme alışkanlığındaki burjuvazi, etkisizleşen imajı korumaya çalışırken iyice güllüncleştirdi. Gerici, sınıf düşmanının safalarını en çok bölünmüş görme ve gösterme ihtiyacında olduğu bir anda, bu imajın tam zıddı karşısında şaşkınlığa düştü.

Burjuvazi ve onun şartlandığı düşünce yapısı, makyavelist yöntemlerle, işçi sınıfı hareketinin birliği hakkındaki gerçekleri çarpıtmaya çalışırsa, proleter enternasyonalizmi ilkesi şaşkınlığa yer vermeyecek kadar açıktır:

"Gerçek enternasyonalizmin var ve yalnız bir türü vardır. O da kendi ülkesinde devrimci hareketin ve devrimci mücadelenin gelişmesi için vurguyla çalışmak, ve istisnasız her ülkede bu ve yalnız bu mücadeleyi (propaganda, sempati ve maddi yardım yoluyla) desteklemektir." (V.I. Lenin, Toplu Eserler, Ing. B. C. 24, S. 75)

Enternasyonalizmin ilkesinin en az dünkü kadar güçlü olduğunun kanıtlanması, yalnız burjuvazinin değil, hareketin bölünmüş olduğu imajından yararlanmayı uman başkalarının da yenilgisi oldu. Uluslararası hareketin, bozulduğuna iddia ettikleri birliğini savunma adına görevlilikle taraf tar toplamaya çalışanlar, burjuvazinin oyunu bozuldukları oynayacak başka oyun bulamayacaklardır.

Zirve Konferansı, işçi sınıfının düşmanlarına verdiğini kayıplar kadar, dostlarına da önemli veriler kazandı. Şöyle ki:

Günümüz koşullarında birçok ülkede işçi sınıfı partilerinin ulusal sorumluluklarının her zamankinden daha hızlı artıyor olması, ortak uluslararası hedefler için mücadelenin önemini azaltmamakta, aksine aynı oranda artırmaktadır. Evrensel olan ilkenin bir yönüne diğeri aleyhine ağırlık verilmesi söz konusu değildir. Zirve Konferansı bunu kanıtlamıştır.

Öte yandan, proleter enternasyonalizmi ilkesinin günümüz koşullarında geliştirilmesinin yolunun, bu ilkeyi "bölgesel" türler biçiminde yorumlamaktan geçmediği, bu Konferansın vurguladığı noktalardan biri olmuştur.

GERÇEKÇİLİĞİN TARİHİ

MESUT ODMAN

Türkiye'de yayın alanında ilginç bir durum var. Sosyalist hareketin, özellikle 1960'lardan bu yana gelişmesiyle, yayın alanında da sosyalizm egemen oldu. Bugün sosyalizmle ilgili her türlü ve çok sayıda Türkçe kitap bulmak mümkün. Ama bu yayın bolluğundan yararlanarak sosyalizmi doğru olarak öğrenmek kolay değil. Bu belli bir seçme yapmayı, dolayısıyla bir yol göstericiliği zorunlu kılıyor. Özellikle sosyalizmin yeni öğretilerini için.

Sanat ve edebiyat alanında ise kuramsal kitapların azlığından söz edilebilir. Ama bu durum yakınılacak değil, yararlanılacak bir durum olabilir; yeter ki, bundan böyle yayımlanacak kitaplar da belli bir çizgi tutturulabilen ve yukarıda sözü edilen seçme sorunu içinden çıkılmaz bir hale getirilmesin. Son zamanlarda böyle olumlu bir gelişmenin belirtilerine karşı karşıyayız. Bilim Yayıncılarının 27. kitabı olan *Gerçekçiliğin Tarihi*, bu gelişmenin en umut verici belirtilerinden biri. Bu yayının amacı, Sovyet estetikçisi Boris Suchkov'un bu çok önemli kitabının tartıştığı başlıca sorunları özetlemeye çalışması. Çünkü bunların, sanat ve edebiyatla ilişkileri çok dolaylı olan insanlarda da okunup anlaşılmasında yarar var.

SUCHKOV'UN YAKLAŞIMI

Suchkov'un kitabı, ilki almış, ötekilerin her biri yüz yetmiş sayfa uzunluğunda üç bölüme ayrılmıştır. Kitap şu cümlelerle başlıyor:

"İnsanın entelektüel faaliyetlerinden en önemlisi olan sanatta yaratıcı süreç imajlar halinde düşünmeye içine alır. İnsan algılarının doğal gereği olarak bu imajlar sanatçının zihninde dış dünya yoluyla meydana gelir.

Sanatçı, yarı hakikat gibi görünen bulanlığın ötesinde yatığına sandığı herhangi bir şeyi kafasında kurduğu zaman bile aslında gerçeklik dediğimiz bütünün bileşik parçalarını yeni bir biçimde düzenlemek ve yeniden ortaya koymaktan başka bir şey yapmıyor-duk".

En genel planda konuluğunda, sanat sorununa böyle yaklaşan Suchkov, gerçekçiliğin doğuşunu ve evrimini izlediği sanatçıları incelerken, ilgili dönemlerde ülkelerin toplumsal-ekonomik yapılarını, ortaya çıkan gelişmelerin belirleyici özelliklerini ve bunların sonucu olarak meydana gelen toplumsal düşüncelerle onların sanata yansımalarını birlikte ele alıyor.

GERÇEKÇİLİĞİN DOĞUŞU

Kitabın "Gerçekçilik ve Gerçeklik" başlığını taşıyan ilk bölümünde, sanatın doğuşu, işlevi, temel öğeleri üzerinde kısaca durulduktan sonra, gerçekçiliğin doğuşu şöyle açıklanıyor:

"Gerçekçilik, yaratıcı bir yöntem olarak, insanın entelektüel gelişmesinin belli bir evresinde, insanların doğayı ve toplumsal gelişmenin yönünü anlamaya zorlandıklarını duymaya başladıkları bir zamanda; insanların önce belli belirsiz, sonra daha açık şekilde, insan eylemlerinin ve duygularının vahşi tutkularından ya da tasarlansın bir tanrıdan gelmediğini, bunların gerçek, ya da daha doğrusu, maddi nedenler tarafından belirlendiğini kavramaya başladıkları zamanda ortaya çıkmış tarihsel bir fenomendir. Sanat ve edebiyatta gerçekçi yöntem, toplum üyelerinin, toplumsal ilişkiler mekanizmasının çalışmasını helirleyen temelde saklı kalmış güçleri ele alma göreviyle karşı karşıya kaldıkları zaman ortaya çıkmıştır."

Bu bölümde gerçekçiliğin doğduğu dönem özelliklerini inceleniyor; gerçekçilikle ilgili olduğu kadariyle önemli klasik ve romantik yazarlara değiniliyor; 18. yüzyıl gerçekçiliğinin kurucuları ve en iyi temsilcileri olan Goethe ile Schiller üzerinde duruluyor.

"Tarih ve Gerçekçilik" başlığını taşıyan ikinci bölüm, 19. yüzyılın ilk çeyreğindeki toplumda burjuva dönüşümü tamamlamaya yönelik toplumsal siyasal, düşünel gelişmelerin özetlenmesiyle başlıyor. Belli başlı romantik sanatçılar, bu arada, demokrat bir görüşü ve mizacı olan Byron ile Marx'ın, "onu anlayın ve sevenler yirmi dokuz yaşında ölmesine üzülürler, çünkü sapına kadar devrimciydi ve her zaman Sosyalizm öncüsü olacaktı" dediği Shelley inceleniyor. Daha sonra, yaşadığı dönemin İngiltere'sindeki sınıf mücadelelerini iyi bir gözlemci olan Walter Scott üzerinde duruluyor. Gerçekçiliğin temellerini atmış olan Puşkin'e ise on beş sayfa ayrılmış.

ELESTİREL GERÇEKÇİLİK

"Eleştirel gerçekçilik, burjuva toplumunun, Jakobenlerin kahramanlık günlerine ve Napoleon savaşlarının kanlı destanına çoktan sırt çevirmiş olduğu, kendi kazanclarını sağlama aldığı ve serbest yarışma evresine girdiği bir zamanda fişkirmiştir". Burada, görüşleri ve eserleriyle incelenen yazarlar, Balzac, Austen, Dickens,

19. yüzyılın ortaları. Proletaryanın öncülüğünde halk kitleleri, tarihsel eylemin içine giriyorlar. Bilimsel sosyalizm doğuşuna tanık oluyoruz. Emek-sermaye ilişkisi tarihin odak noktası haline geliyor. Bu gelişmelerin toplumsal düşüncedeki ve sanattaki etkilerini özetleyen Suchkov, eleştirel gerçekçiliğin bu klasik döneminin bir eleştirisini yapıyor: "Eleştirel gerçekçilik, gerçekliğin sanatsal olarak araştırılması yöntemiyle olduğu kadar, dile getirdiği toplumsal görüşlerle de, sosyalist gerçekçiliğe öncülük etmiştir. (...) Eleştirel gerçekçilerin, kendi siyasal ideallerinin sınırlarına ve yarı yarıya yanlışlarına rağmen, kapitalizmin insan haklarını çiğneyişine karşı çıkan kitlelerin çıkarlarıyla nesnel olarak çalışması bakımından, yaptıkları sanat, özünde demokratik olmuştur".

Daha sonra, kapitalist toplumun emperyalist evreye geçişi sonucu, burjuva bilincin yeni aşamasının aslı çizgilerini taşıyan Nietzsche felsefesi üzerinde kısaca duruluyor. Burjuva toplumsal düşüncesinin tarihi bir süreç olarak görmeğinin, tarihi onu yapanlardan bağımsız olarak düşünmesinin etkileriyle ortaya çıkan yoz sanat eleştiriliyor (O.Wilde, M. Maeterlinck, vb.). Bundan sonra ele alınan başlıca yazarlar şunlar: eleştirel gerçekçiliğin önemli ilkelere bağlı kalan, ama 19. yüzyılın ikinci yarısındaki gerçekçilerin çoğu gibi, toplumun ve insanın doğasının değişebilirliğinden kuşku duyan Flaubert; aynı dönemde Batı Avrupa edebiyatının en büyük gerçekçisi olan Maupassant; felsefi temeli pozitivist olan Naturalist akım ve Emile Zola. 19. yüzyılın bitiminde, gerçekçilikte, kahramanı çevresinden, karakteri de kendisini yapan etkenlerden götükçe ayıran bir eğilim ortaya çıkıyor. Engels'in, bir İngiliz sosyalist yazarının romanını eleştiren sözleri, yirminci yüzyılın eşliğinde Batı Avrupa eleştirel gerçekçiliğini karşı karşıya bulduğu sorunu ortaya koyması bakımından önemli: "İşçi sınıfı kendine yardımcıdan aciz, hatta kendine yardım için çaba bile harcamayan edilegin bir kitle olarak görmektedir. Onu

bu sefil uyusuk halinden tutup çıkaracak bütün atılımlar hep kendi dışından, yuktardan gelecektir".

Rus eleştirel gerçekçiliğiyle ilgili olarak başlıca iki büyük yazar ele alınıyor: 19. yüzyılın ikinci yarısında eleştirel gerçekçiliğin tipik bir yanı olarak, insanın iç dünyasına büyük bir dikkat gösteren Dostoyevski ve Lenin'in söyleleriyle, "varolan sistem tarafından ezilen geniş kitlelerin mizacını hayranlık yaratacak güte vermesi, içinde bulunduğu koşulları saptamayı ve kendilerinin karşı koyma duygularını ile kızgınlıklarını dile getirmeye başaran" Tolstoy.

Birinci Dünya Savaşı'nı izleyen durumu kısaca anlatan Suchkov, 19. yüzyıl Batı Avrupa eleştirel gerçekçiliğinin gelişimini taçlandırıyor, bu yüzyılın fikir ve ideallerini özümseyen Anadolu France'li incedikten sonra, ikinci bölümün sonunda sosyalist gerçekçiliğin kurucusu olan Gorki'nin görüşlerini ve eserlerini ele alıyor.

EKİM DEVRİMİNDEN SONRA

Kitabın "Çağdaş Gerçekçilik" başlıklı üçüncü bölümü, Ekim Devrimi'nin bütün eski kurum ve düşünceleri silip süpüren etkisiyle edebiyatın da, oluşmakta olan tarihin bireşim sal bir şekilde algılanması gereğini tanıdığını belirterek başlıyor. Bu arada burjuva toplumsal düşüncesinin ve sanatının bu alandaki girançlarını eleştiriliyor. İncelenen başlıca sanatçıları şunlar: S. Anderson, Faulkner, Proust, D.H. Lawrence, Aldous Huxley, Jules Romains, Sartre, Camus, "Yeni-Roman" akımına bağlı sanatçılar.

Kitabın bundan sonra tartıştığı konu sosyalist gerçekçilik. "Bilimsel sosyalizm, edebiyata genel ideolojik ilkeleri getirir sadece. Öyle ki, yazar, her tekil olayda, hayatın sürekli akışkanlığı ve gelişmesinde görünen yeni çizgileri, her seferinde algılayarak ve araştırarak; imajlar halinde düşünce yoluyla, algılamış olduklarını genelleştirerek, değişme ve iç çelişmeleriyle birlikte, hayatın seyrine, gerçekliğine uygular bu ilkeleri. Böyle bir genelleştirme, bilme ile anlatımın birbirinden ayrılmaz olduğu bir bölünmez yaratıcı edim'dir". Sosyalist gerçekçilik, Serafimoviç, Fadeyev, Solohov, Malışkin, Katayev, Tendryakov, Krımov, Ostrovski, Tvardovski gibi Sovyet sanatçıların eserleri ele alınarak inceleniyor.

Kitap, İkinci Dünya Savaşı öncesinde ve sonrasında, Dreiser, S. Lewis, Thomas Mann, L. Feuchtwanger, Roger

Martin du Gard, Hasek, Hemingway, Steinbeck, H. Laxness, Romain Rolland, Karel Capek, Cesare Pavese, H. Böll gibi önemli eleştirel gerçekçi yazarların incelenmesi son buluyor.

Şu olarak, Aziz Çalıları'nın, genellikle kolay okunur nitelikteki çeviriyle ilgili bir noktaya değinmekte yarar var. Artık iyice yerleşmiş yeni sözcükleri eskilere yan sıra kullanmaktan kaçınmak gerektiğini sanıyorum.

TARTIŞMAK, AMA NASIL?

Bu kitabın ilginç tartışmalarla ilgili açacağı ilk güden ortaya çıktı. Selim İleri'nin 29 Haziran 1976 tarihli Politika gazetesindeki yazısı, ilk örnek. Pek çok yanlış var yazıda. Ama, insana, "İleri bu kitabı okumamış mı?" dedirtecek en önemlileri şunlar: Selim İleri, bu kitabın "insana açık tek edebiyat akımının sosyalist olan bilinçle kotalarabileceği" düşüncesine dayandığını söylüyor. Kitabın hiç bir yerinde yok böyle bir şey. Bunun tam karşısı olan, herhangi bir alıntı da yapılmı: "Eleştirel gerçekçilik, sosyalist gerçekçilikle ittifak halinde eylemde bulunmaktadı". (S. 404) Bir başka yanlış, Suchkov'un gerçekçilikle gerçeklik sözcüklerini özdeşleştirme çabası içinde olduğu yolundaki iddia. Kitabın bütününe ters düşen bir iddia. İşte yine rasgele bir alıntı: "Sanatta yaratış, dış dünyanın nesnelinden bir hayli ayrılık taşıdığı gibi, gerçeklikten çıkarılan izlenimlerin ve kavramların özümlemesinden de bir ayrılık taşır; aynı zamanda insanın iç dünyasını, yaşantısını, kişiliğini ve çevresindeki dünyaya olan tutumunu da yansıtır. Zihin ve entelektüel faaliyetin özel bir biçimi ve insanın yaratıcı gücünün etkin bir anlatımı olarak sanat, öünde sonunda gerçeklikten çıkarılsa da belli bir derecede kadar da ondan bağımsızdır". (S. 9) Evet, ya okumamış ya da okuduğunu anlamamış.

Aynı yazıda, Suchkov, bir de "kuralcılık ve önyargı olmak" la suçlanıyor. Bu "kuralcılık" sözünün konuyla bir ilgisi yok. Üstelik, İleri'nin buradaki tavrının, kuralcılığın bir kural olarak önderdiği de söylenebilir. Anlamı bir tartışma yapılabilecek için, belli bir noktaya girilmesini gerektiriyor açık.

Gerçekçiliğin Tarihi, bir başucu kitabı; birçok konuda son derece öğretici, edebiyatta çeşitli biçimlerde uğraşmak isteyenler için yol gösterici bir kitap.

EMEKLİLER

Ellerin kırık toprak gibi çatlak ve kuru

Akın terin domurcuk domurcuk

Yaprak ve filiz

Topladılar, toplattılar

Ağalar ve patronlar

Bebekler, bebeler top işiğ doyamadılar

ufak ve minnacık mezarlar

Uyan uyan be emeçli kardeşim

sular karayla kucaklaştı

Gürültüler, patırtılar başladı grevler

Dsvullar çaldı, yiğit emeçliler

Lokavt kalesinin temelleri çatır çatır çatladı

Güneş yalın dil gibi uzandı

Grev mi, grev bitti

Emeçli kadınlar, kızlar zafer türküsunü içerek

Sermayenin yüreğini erite erite

delip sökerek

daha mutlu bir dünya kurmağa

and içlim

İnsanlara saygılı bir düzen için

EMEÇLİEEEEER İLERİİİ.

ÇETİN ERKAN

Kırıkale'den bir iççi

ÖYLE BİR PATRON Kİ...

FAHRETTİN FİDAN

Zafer Matbaasında işçilerin 15 Mayıs'ta başlattıkları grev, inanç ve kararlılıkla sürdürüldü. 14 işçi, 50 gündür, işverenin vernek istemediği haklarını söküp almak için sabırla, azimle direniyor.

Direnen sadece işçiler değil... İşveren Muammer Kıraner de direniyor. İşçilerin bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da bir lokma, bir kırkaya talim etmelerini sağlamak için direniyor.

Zafer gazetesi matbaasında başlatılan grevi daha iyi değerlendirebilmek için, işveren Muammer Kıraner'i tanımak gerekli. Hem de çok iyi tanımak gerekli. Çünkü Kıraner, sermaye sınıfının tipik bir temsilcisi. Her davranışı, her çabası, her tutumu sınıfını simgeliyor.

MUAMMER KİRANER KİMDİR ?

Muammer Kıraner 10 parmağında 10 marifet olan bir işadami. Marifetleri düzenin "işbirlik" saydığı marifetlerden. Kıraner'in işi başından aşkın. Başını kasiyacak zamanı yok. Müteahhittik, ihracat-ithalat işleri, gümrük çalışmalarını (!), gazete işletmeciliği otelcilik, arsa spekülatoörlüğü... Kıraner özellikle bu sonuncu işte oldukça başarılı. Ankara'da kendisini tanımayan, hakkını teslim etmeyen eldik komisyoncusu yok. Neyin ne zaman, değer kazanacağını çok iyi bildiği söyleniyor.

Kıraner'in ilk büyük işi Adnan Menderes döneminde Çankırı Caddesi'nin müteahhittliğini üzerine alması. Menderes'in her mahallede yetişiniyi tasarladığı milyonlerden biri Kıraner olmuş. Çankırı Caddesi'nin müteahhittliği Kıraner'i ihya etmiş. Büyük işadamlığı bu sırada başlamış.

Menderes'e minnettar, Menderes'e hayran...

Müteahhittlikte yola çıkan Kıraner'e, Allah "yürü ya kulum" dememiş, "Koş ya kulum", "uç ya kulum" demiş. Kıraner nazik adam. Ricayı kırmaması. Şimdilerde serveti milyarla ifade ediliyor. Çok şanslı adam.

Eskişehir yolunda 170 milyon lira değerinde bir çiftlik, Çankırı Caddesi'nde 11 katlı Kıraner işhanı, bunun hemen karşısında yeni yapılmakta olan turistik bir otel, Marmaris'te yazlık, ve nerede, ne kadar olduğu uzun araştırmalarla ortaya çıkabilecek pek çok arsa... Bunlar, Kıraner'in gayri-menkul servetinin bir bölümü sadece. Kul çok hızlı uçmuş.

Kıraner, ihracat - ithalat işlerinde de başarılı. Gümrük muafiyetiyle teşvik edilmedikler haz duyuyor. Daha geçenlerde dışardan getirdiği muafiyetli gemilere 17.5 milyon dolar ödedi.

Muammer Kıraner'in kolları çok uzun, akıllı da. Gazete işletmeciliği de yapıyor. Ancak bunu yan uğraşlarından sayıyor. Basın İlan Kurumu'ndan ayda 300 bin lira ilan geliri olan Zafer Gazetesinin sahibi. Naylon kadro, gerçek kadrolu işçiden fazla Zafer gazetesinde. Ancak, naylon kadrolu olmayan işçiler, son zamanlarda patronu üzer olmuşlar. Eski köye yeni adet getirip sam diye tutturmuşlar.

900 LIRAYA FIKIR İŞÇİLERİ

Zafer gazetesinde çalışan fikir ve kol işçileri 'Türk-İş'e bağlı TGS üyesi. 900 - 1500 lira arasında aylık alıyolar. TGS bir buçuk yıl kadar önce Muammer Kıraner'i toplu sözleşme masasına çağırır. Çağırma bir türlü cevap gelmez. İşveren sendikayı bir yıl kadar oyalar. Nihayet 1976 Nisanında Kıraner'le toplu sözleşme masasına oturmak sendikaya nasip olur. Ancak,

Kıraner sendikadan çok cüz'i isteklerini bile kabul etmedi. Sendikadan istediği her işçinin maaşına ayda brüt 1000 lira zam, 500 lira yakacak parası, matbaa işçilerinin yasal hakkı süt, yoğurt ile bazı sosyal haklardı. İstekler, artan fiyatları karşılamaktan uzaktı, ama işçilerin almakta oldukları maaşa oranla yüzde yüze yakın bir artış demektir. İşveren böylesine büyük bir artış kabul edemeyeceğini bildirir. Aslında Kıraner haklıdır! İşçinin maaşı ortalama 1000 lira civarındadır. Buna yakın bir artış istemi, oran itibarıyla yüzde 100'ü bulmaktadır!

Zafer gazetesi çalışanlarının aldıkları maaşlar tek kelimeyle yürekleracıdır. Örneğin 25 yıllık operatör Ramazan Özü'nün eline net 1260 lira geçmektedir. Yazı işlerindeki en yüksek maaş ise 2000 lira ile Kancan Danışkan'ındır. Danışkan 20 yıllık muhabirdir. Diğer aylıkların ortalaması ise 900 ile 1200 lira arasında seyretmektedir.

İşveren Muammer Kıraner, matbaada çalışan 14 işçiye ayda 15 bin lira (onbeş bin) ödemektedir.

TOPLU SÖZLEŞME ÇAĞRISI İLE TOPLU İŞTEN ATIMLAR BAŞLAR

1975 yılı Nisanında toplu sözleşme görüşmeleri başlamasıyla işveren ilk ağızda 5-6 işçinin işine son verdi. Bazılarını da zor kullanarak istifaya zorladı. Bu kişilerin yerlerine yeni elemanlar alındı. Bunlar Kıraner'i üzmeyecek kişilerdi. Nasıl üzsünler ki? Birisi kızdır, birisi yeğeni, bir başkası bilmem neyi.

Bütün bunlar olurken, bir yandan da toplu sözleşme görüşmeleri sürdürülmektedir. Sendikadan isteklerini kabul etmeyen işveren, tarafsız aracıma çok daha mütevazı önerilerini de reddeder. Tarafsız aracı 500 lira brüt zam ve bazı sosyal haklar istemiştir, işçiler adına.

Sendika ve tarafsız aracıya hayır diyen Kıraner baklavya ağzından çıkarır. Ayda 300 bin lira basın ilan geliri, 40 bin lira personel gideri olan Zafer Gazetesinin zarar ettliğini, bu nedenle 200 lira brüt artıştan daha fazlasını veremeyeceğini söyler.

Zafer Gazetesinin 18 fikir işçisi (yanısı naylon kadrodur) grev oylamasına gider. 10-8 greve hayır kararı çıkar. Sendika iki oy sahibine itiraz eder. Mahkeme bunu kabul eder ve yeni oylama yapılır. Kıraner, iki oylama arasında "işten atma - iş alma" işlemlerine devam eder. İkinci oylamada durum 12-4 grev aleyhindedir. Durumu böyle yapan, iki oylama arasında gazeteciliğe merak saran ve kadroya alınan Kıraner'in akrabaları, naylon elemanlardır.

Matbaa işçileri arasında oylama yapılmaz. Buna gerek yoktur. Çünkü işçilerin hepsinin grevden yana olduğu herkesin malumdur.

VE GREV KARARI

Matbaada 15 Mayıs'ta grev başlar. Muammer Kıraner de aynı anda, anayasal hakkını (!) kullanarak okavt kararı alır.

Kıraner, gazeteyi bastırarak matbaa aramaya koyulur. Yeni Halkçı Matbaasının kapısını çalar. Red zevabı alır. Çünkü, Yeni Halkçı'nın bir ay önce TGS-ten DİSK'e bağlı Basın-İş'e geçen işçileri, bir süre önce yaptıkları toplu sözleşmeye şöyle bir hüküm getirmişlerdir: "Sendikamız üyesi bir başka işverende, greve giden arkadaşlarımızın işlerini, biz kabul etmeyiz." İşçi sınıfının bu dayanışması karşısında Kıraner boyununu kırar, bir başka matbaaya gider.

İŞÇİDEN ESİRGENEN PARA, BAŞKA İŞVERENE PEŞKEŞ ÇEKİLİYOR

Zafer Gazetesini şimdi Başkent Matbaasında ayda 50 binin üstünde bir para karşılığında basılmaktadır. Oysa Muammer Kıraner aynı işi kendi matbaasındaki işçilere bunun yarısı kadar bir para ile yaptırılmaktaydı. Sendikamız zam isteklerini kabul etseydi bile 50 bin lira tutmayacaktı.

Kıraner, işçilere vermediği parayı, şimdi bir başka işverene vermektedir. Ancak bunda yadrganacak birşey yoktur, herşey bilimsel sosyalizm öğretisinin gösterdiği doğrultuda olmaktadır.

Grev bugün 50. gününü doldurmuştur. İşçiler ilk günkü inanç ve dirençleriyle kavgayı sürdürmektedirler.

İşveren Muammer Kıraner, simdi kendine yeni bir uğraş bulmuştur: Grevci Zafer matbaası işçilerinin grev yerine astıkları pankart ve gazete kupürlerini hergün gelip okumakta ve birtık işçile konuşmaksızın geriye işlerini (!) başına gıtmektedir.

Zafer matbaası işçilerinin grevi 50 gününü doldurmuştur. Zafer işçileri güzel günlere olan inanclarını, her geçen gün biraz daha pekiştirerek direnmektedir.